

**KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS**

Darius Bagdonas

UAB „MARIJAMPOLĖS PIENO KONSERVAI“ ATSARGŲ VALDYMAS

Bakalauro darbas

Darbo vadovas: Asist. Viktorija Varaniūtė

Kaunas 2015

**KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS**

**UAB „MARIJAMPOLĖS PIENO KONSERVAI“ ATSARGŲ
VALDYMAS**

Apskaita

Finansinė apskaita ir atskaitomybė

Bakalauro darbas

Studentas.....
(parašas)

Darius Bagdonas, VABFA-1

2015 m. gegužės 26 d.

Vadovė
(parašas)

Asistentė Viktorija Varaniūtė

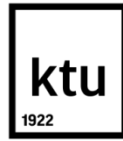
2015 m.
(mėnuo, diena)

Recenzentas
(parašas)

Marius Strumickas

2015 m.
(mėnuo, diena)

Kaunas 2015

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS

(Fakultetas)

Darius Bagdonas

(Studento vardas, pavardė)

Apskaita, 612N40002

(Studijų programos pavadinimas, kodas)

Baigiamojo bakalauro darbo
„UAB Marijampolės pieno konservų atsargų valdymas“
AKADEMINIO SĄŽININGUMO DEKLARACIJA

20 15 m. Gegužės 26 d.
Kaunas

Patvirtinu, kad mano **Dariaus Bagdono** baigiamasis bakalauro darbas tema „UAB „Marijampolės pieno konservų atsargų valdymas“ yra parašytas visiškai savarankiškai, o visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nei viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

(parašas)

Bagdonas, D. (2015). UAB Marijampolės pieno konservai Inventory Management. Bachelor's Final Degree Project in Financial Accounting. Study Programme 612N40002. Supervisor assistant V. Varaniūtė. Kaunas: School of Economics and Business, Kaunas University of Technology.

SUMMARY

The financial analysis of UAB Marijampolės pieno konservai is analyzed and evaluated, future perspectives are foreseen in Bachelor.

The aim of the work is to evaluate financial activity of the company of the period 2011-2013 and to ascertain the possibilities of development and further tendency of activity of the company in accordance with the methodology of the evaluation of financial accounts of UAB Marijampolės pieno konservai. To reach this aim the following objectives have been settled: to analyze and describe the methodology of financial analysis of the company presented in the sources of literature; to analyze the meaning of financial analysis, objectives, kinds, ways, relative rates; to make the analysis of financial rates of UAB Marijampolės pieno konservai and to evaluate the activity of the company; to execute prognostication of further financial activity.

The meaning and objectives of financial analysis presented in the sources of literature have been analysis and described. The methods of evaluation of the activity of the company and prognostication presented in the works of Lithuanian and foreign authors are analysis. Financial analysis of the activity and evaluation of UAB Marijampolės pieno konservai is performed in accordance with selected indicators of profitability, solvency and effectiveness of the activity.

Bachelor work consists of three main parts.

In the first part of a thorough UAB Marijampolės pieno konservai, financial condition analysis, calculate and analyze profitability, liquidity, operational efficiency and financial stability indicators. Using a series of indicators of the relative outlines the relationships between them, distinguish reasons led to the current situation.

The second part reviews the theoretical aspects of inventory analysis, inventory impact on the company's profitability, inventory management problems.

The third section gives an overview of the management decision-making influence on performance, design balance sheet and profit and loss account projected benchmarks.

In Bachelor work is 18 pictures, 14 tables and 6 annexes.

TURINYS

SUMMARY.....	4
Įvadas.....	8
1. UAB „MARIJAMPOLĖS PIENO KONSERVAI“ VEIKLOS FINANSINĖ ANALIZĖ.....	10
1.1. Įmonės charakteristika.....	10
1.2. UAB „Marijampolės pieno konservai“ finansinių ataskaitų analizė.....	11
1.2.1. UAB „Marijampolės pieno konservai“ balanso horizontali analizė	11
1.2.2. UAB „Marijampolės pieno konservai“ pelno (nuostolio) ataskaitos horizontali analizė	15
1.2.3. UAB „Marijampolės pieno konservai“ balanso vertikali analizė	17
1.2.4. UAB „Marijampolės pieno konservai“ pelno(nuostolio) ataskaitos vertikali analizė	21
1.3. UAB „Marijampolės pieno konservai“ santykinų rodiklių analizė	22
1.4. UAB „Marijampolės pieno konservai“ finansinės veiklos analizės išvados	30
2. TEORINIAI ATSARGŲ ANALIZĖS ASPEKTAI	32
2.1. Trumpalaikio turto samprata ir klasifikacija	32
2.2. Atsargų samprata ir klasifikacija.....	33
2.3. Atsargų vertinimas ir registravimas apskaitoje	34
2.4. Atsargų valdymo problemos	38
2.5. Atsargų valdymo priemonės.....	41
2.6. Atsargų įtaka įmonės pelningumui.....	42
3. UAB „MARIJAMPOLĖS PIENO KONSERVAI“ ATSARGŲ VALDymo SPRENDIMŲ PRIĖMIMO ĮTAKA VEIKLOS FINANSINIAMS REZULTATAMS	44
3.1. Įmonės atsargų apyvartumo skaičiavimas.....	44
3.2. UAB „Marijampolės pieno konservai“ atsargų analizė 2011-2013 m.....	46
3.3. UAB „Marijampolės pieno konservai“ atsargų valdymo tobulinimo priemonės	47
3.4. Atsargų įtaka UAB „Marijampolės pieno konservai“ veiklos rezultatams.....	48
3.4.1. Projektinis UAB „Marijampolės pieno konservai“ balansas 2011-2013 m.....	48
3.4.2. Projektinė UAB „Marijampolės pieno konservai“ pelno (nuostolių) ataskaita	49
3.4.3. Prognozuojami UAB „Marijampolės pieno konservai“ santykiniai rodikliai.....	51
IŠVADOS	56
LITERATŪRA	58
PRIEDAI	59

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

- 1 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ turto dinamika 2011-2013 m. laikotarpiu**
- 2 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ ilgalaikio turto dinamika 2011-2013 m.**
- 3 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ trumpalaikio turto dinamika 2011-2013 m.**
- 4 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ nuosavo kapitalo, dotacijų ir įsipareigojimų dinamika 2011-2013 m.**
- 5 pav. Kapitalo ilgalaikių ir trumpalaikių įsipareigojimų struktūros pokyčiai tūkst. Lt.**
- 6 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ pardavimo pajamų, pardavimo savikainos ir veiklos sąnaudų dinamika 2011-2013 m.**
- 7 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Bendrojo, įprastinio ir grynojo pelno kitimas 2011-2013 m.**
- 8 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ turto struktūros kitimas 2011-2013 m.**
- 9 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ ilgalaikio turto struktūros kitimas 2011-2013 m.**
- 10 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ trumpalaikio turto struktūros kitimas 2011-2013 m.**
- 11 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Nuosavo kapitalo struktūros kitimas 2011-2013 m.**
- 13 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Trumpalaikių įsipareigojimų kitimo tendencijos procentais**
- 14 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Pelno (nuostolio) ataskaitos struktūra procentais**
- 15 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ pelningumo rodikliai 2011-2013 m.**
- 16 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ parduotų prekių ir veiklos sąnaudų vienam pardavimui litui 2011-2013 m.**
- 17 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Atsargų grupės**
- 18 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Atsargų laikymo sąnaudų struktūra**

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ pelningumo rodikliai 2011 – 2013 m. lentelė.

2 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ likvidumo santykiniai rodikliai 2011-2013 m.

3 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ veiklos efektyvumo rodikliai 2011-2013 m.

4 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Įsiskolinimo rodikliai 2011 – 2013 m.

5 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Atsargų saugojimo išlaidos

6 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Atsargų vertikalioji analizė 2011-2013 m.

7 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Atsargų horizontalioji analizė 2011-2013

8 lentelė Projektinis UAB „Marijampolės pieno konservai“ balansas 2011-2013 m.

9 lentelė. Projektinis UAB „Marijampolės pieno konservai“ balansas 2011-2013 m.

10 lentelė. Projektinė UAB „Marijampolės pieno konservai“ Pelno (nuostolio) ataskaita 2011-2013 m.

11 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ pelningumo rodikliai 2011 – 2013 m.

12 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ likvidumo santykiniai rodikliai 2011-2013 m.

13 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ veiklos efektyvumo rodikliai 2011-2013 m.

14 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Įsiskolinimo rodikliai 2011 – 2013 m.

IVADAS

Maksimalaus pelno siekiančios įmonės turėtų nuolat analizuoti savo gamybinės ir finansinės veiklos rezultatus, sukurti tikslią išlaidų apskaitos sistemą, siekti optimalaus santykio tarp uždirbtų pajamų ir išlaidų bei efektyvaus visų išteklių naudojimo. Norint sėkmingai konkuruoti arba bendradarbiauti su užsienio įmonėmis būtina sugebėti tiksliai ir teisingai įvertinti tų šalių įmonių rezultatus ir potencialą, o taip pat geriau suvokti savo įmonės dabartinę būklę ir perspektyvas. Šiuo atveju padeda finansų analizės supratimas bei teisingas jos teikiamos informacijos suvokimas ir interpretavimas. Verslininkui, kuris nuolat siekia, kad jo firma patektų į ekonomiškai kylančių gretas, reikia įsisavinti ne tik šiuolaikinius verslo organizavimo ir vadybos, bet ir apskaitos, finansinės analizės ir prognozavimo pagrindus.

Pažymėtina, kad rinkos ekonomikos sąlygomis įmonių veikla yra labai dinamiška, rizikinga, todėl, analizuojant ją, tai reikia turėti galvoje ir analizę atlikti laiku. Remiantis finansų analizės duomenų baze, galima daryti įmonės veiklos efektyvumą, pelningumą ir jos perspektyvumą apibūdinančias išvadas bei remiantis jomis, kurti ir diegti naujus projektus. Tik savalaikė ir objektyvi finansų analizė sudaro galimybę įvairių lygių vadovams parengti alternatyvius savo veiklos modelius ir priimti racionalesnius valdymo sprendimus tam tikram laikotarpiui.

Darbo temosaktualumas pasireiškia tuo, kad finansinių rodiklių analizė turi būti taikoma įmonių veikloje, nes ji padeda nustatyti įmonės veiklos finansinius aspektus, įvertinti esamą padėtį ir ateities perspektyvas. Finansinė analizė suteikia naudingą informaciją numatant ateityje paskolų gavimą, pelno paskirstymą, nepanaudotų rezervų finansinei įmonės būklei gerinti. Informacija apie įmonės finansinės būklės pasikeitimus naudinga, valdant atsargas, įvertinant investicijas, finansavimą ir veiklos aktyvumą per ataskaitinį laikotarpį. Visa tai svarbu šiuolaikiniam verslui.

Darbo objektas–Išanalizuoti UAB „Marijampolės pieno konservai“ veiklos finansinius duomenis, atlikti atsargų analizę ir pateikti atsargų valdymo tobulinimo siūlymus.

Darbouždaviniai:

1. Įvertinti balanso ir pelno (nuostolio) ataskaitų straipsnių dinamiką.
2. Atlikti santykinų rodiklių skaičiavimą.
3. Išnagrinėti ir apibūdinti literatūros šaltiniuose pateiktą atsargų esmę ir poveikį įmonės biudžetui.
4. Sudaryti įmonės projekcinį balansą ir pelno (nuostolio) ataskaitą ir juos išnagrinėti santykiniais rodikliais.

Darbe panaudoti šie tyrimo metodai:

- mokslinės literatūros analizė;
- lyginamoji analizė;

- klasifikavimas ir grupavimas;
- sisteminimas;
- detalizavimas;
- lentelių ir grafikų metodai;
- dokumentų analizė ir kiti.

Darbe pateikta įvairių autorių, bei lentelių, paveikslų, duomenys susisteminti ir apdoroti lentelėse, diagramose bei paveiksluose.

1. UAB „MARIJAMPOLĖS PIENO KONSERVAI“ VEIKLOS FINANSINĖ ANALIZĖ

1.1. Įmonės charakteristika

UAB „Marijampolės pieno konservai“ yra viena didžiausių ir pajėgiausių pieno perdirbimo bendrovių Lietuvoje, bei vienintelė pieno konservų gamintoja Baltijos šalyse, kurios technologinė struktūra pritaikyta gaminti produkciją dideliu mastu.

1977m. gruodžio 31d. Marijampolėje pradėjo veikti pieno konservų kombinatas. 2001m. rugpjūčio 16d. visą UAB „Marijampolės pieno konservai“ turtą įsigijo UAB „Eksimeta“, kuri gamybos procesą perdavė savo dukterinei įmonei - UAB „Marijampolės pieno konservai“. Šiuo metu yra išsaugoti visi ankstesni gamybiniai pajėgumai bei aptarnaujantis personalas, tęsiama visos ankstesnės produkcijos gamyba. Naudojamos technologijos leidžia užtikrinti gaminamos produkcijos kokybę, kuri atitinka Lietuvos ir Europos Sąjungos standartus. Išskirtinis gaminamos produkcijos privalumas - natūralumas: nenaudojami konservantai, produkcija gaminama iš itin aukštos kokybės pieno. Pagrindinė perkama žaliava yra pienas, kuris sudaro didžiąją savikainos dalį, yra bendrovės filialuose perdirbamas ir naudojamas produkcijos gamybai. Visą pieną įmonės filialai perka Lietuvoje iš ūkininkų, žemės ūkio bendrovių, kooperatyvų. Pagrindinė veiklos sritis yra pieno produktų gamyba, prekyba ir fasavimo paslaugų teikimas. Bendrovė gamina: Pieno konservus, pieno miltelius, UAT pieną, skardines dėžutes, sūrius, varškę, sviestą, grietinę, grietinėlę. Įmonė vadovaujasi prekės orientacija t.y. ji stengiasi konkuruoti ne prekės kaina, bet kokybe.

UAB „Marijampolės pieno konservai“ - aktyvi eksportuotoja, todėl naudojasi didžiausių ir universaliausių (Swedbank, Vilniaus SEB) bankų paslaugomis, kurios užtikrina saugius atsiskaitymus. Atsižvelgiant į klientų pageidavimus, teikiamos produkcijos transportavimo paslaugos geležinkeliais, autotransportu, jūrų transportu per Klaipėdos, Rygos, Kaliningrado uostus. Vidaus rinkoje įmonė sėkmingai dirba su stambiausiomis prekybos sistemomis „VP Market“, „IKI“, „Norfa“, „Maxima“ ir kt. Tačiau didžioji dalis produkcijos yra eksportuojama į Latviją, Estiją, Rusiją, Uzbekiją, Čekiją, Vokietiją, Prancūziją, Kanadą, Afriką.

UAB „Marijampolės pieno konservai“ ženklų pažymėti produktai užkariavo ne tik šalies rinką, bet ir išsiveržė už jos ribų. Marijampolės koncernui priklausančiose įmonėse šiuo metu gaminama apie 500 pavadinimų produktų. Atsižvelgiant į Europos tendencijas ir besikeičiančius vartotojų poreikius nuolat atnaujinamas asortimentas ir pirkėjams kasmet pasiūloma naujų gaminių. 2013 metais įmonei buvo suteiktas ISO 9001 sertifikatas. Todėl įmonės yra nuolat modernizuojamos. Jose diegiamos naujos technologijos, moderniausi gamybos ir įpakavimo įrenginiai, kokybės laboratorija (Marijampolės pieno konservai, 2015).

1.2. UAB „Marijampolės pieno konservai“ finansinių ataskaitų analizė

Įmonės finansinė veiklos analizė yra verslo praeities, esamos situacijos ir perspektyvos įvertinimas, remiantis atskaitomybės dokumentais, specialiais tyrimais, duomenų bazėmis ir kitais informacijos šaltiniais (Šlekienė, Klimavičienė, 2000). Ji įmonei naudinga, nes gavus ekonominę informaciją iš tyrimo subjekto funkcinų padalinių (atsakingų asmenų) ir pasitelkus finansų analizės metodus bei būdus, analizė objektyviai įvertina tyrimo subjekto finansinę veiklą ir būklę, kad galima būtų įvertinti anksčiau priimtus sprendimus bei priimti perspektyvinius valdymo sprendimus (Šlekienė, Klimavičienė, 2000). Įmonės finansinę veiklos analizę sudaro vertikalioji analizė, horizontalioji analizė ir santykinų rodiklių analizė.

Vertikaliosios analizės esmę sudaro tai, kad atitinkamas finansinės ataskaitos rodiklis lyginamas su bendru baziniu tos ataskaitos rodikliu, o gautas dydis išreiškiamas bazinio dydžio procentais. (Stankevičienė, 2012).

Dviejų ar daugiau metų finansinių ataskaitų duomenų palyginimas vadinamas horizontaliąja analize. Ši analizė padeda nustatyti atitinkamų rodiklių dinamiką. Rodiklių dinamika apskaičiuojama absoliučiais dydžiais ir procentais, t.y. nustatomi nukrypimai nuo bazinių rodiklių. Labai svarbu lyginimui parinkti bazinius rodiklius. Lyginimui paimta bazė neturėtų būti lygi nuliui arba neigiamam skaičiui. Jeigu taip atsitinka, tai negalima skaičiuoti nukrypimo procentais. (Stankevičienė, 2012).

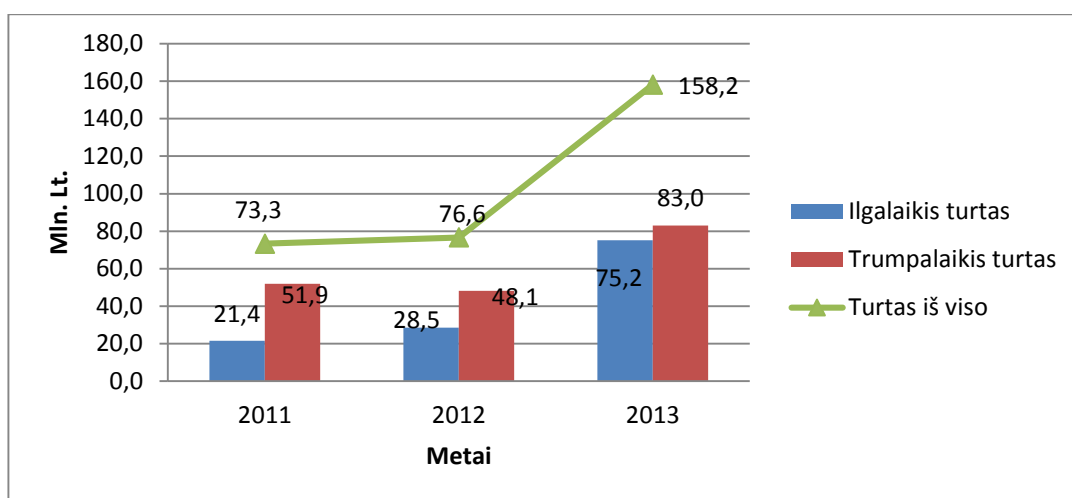
Santykinė analizė dar vadinama koeficientų analize. Šie koeficientai išreiškia finansinių ataskaitų bei kitos informacijos duomenų tarpusavio ryšius. Gali būti išskiriamos likvidumo ir pelningumo grupės, kurios yra pripažįstamos ir užsienyje, veiklos aktyvumo rodiklių, įsiskolinimo rodiklių ir kapitalo rinkos rodiklių grupės (Mackevičius, 2004).

Svarbiausi UAB „Marijampolės pieno konservai“ finansinės veiklos analizės šaltiniai yra finansinės atskaitomybės formos. Finansinei analizei naudojamos dvi pagrindinės finansinės ataskaitos: balanso ir pelno (nuostolio) ataskaitos. Bus atliekamos vertikalios ir horizontalios šių ataskaitų analizės. UAB „Marijampolės pieno konservai“ finansinės veiklos įvertinimui naudojami 2011-2013 metų laikotarpio duomenys. Duomenų palyginamosios analizės metu apskaičiuojami įvairūs absoliutūs dydžiai ir santykiniai koeficientai, kurie atspindi įmonės situaciją ir leidžia įvertinti įmonės veiklą bei numatyti veiklos tobulinimo kryptis.

1.2.1. UAB „Marijampolės pieno konservai“ balanso horizontali analizė

Horizontalioji analizė atliekama tada, kai finansinių ataskaitų dydžiai lyginami su praėjusio laikotarpio ar užduočių duomenimis, o nukrypimas išreiškiamas absoliučiais arba santykiniais

dydžiais. Ši analizė parodo finansinių rodiklių dinamiką, tačiau neišryškina priežasčių, dėl kurių įvyko rodiklių pakitimai. Ji dažnai taikoma analizuojant įmonės balanso, pelno(nuostolio) ataskaitų duomenis. Atlikta UAB „Marijampolės pieno konservai“ balanso horizontali analizė 2011-2012 m. laikotarpiu parodė, kad turtas padidėjo 5% (nuo 73.3 mln. Lt. 2011 m. iki 76.6 mln. Lt. 2012 m.). 2012-2013 m. laikotarpiu turtas padidėjo 106,3% (nuo 76.6 mln. Lt. 2012 m. iki 158.2 mln. Lt. 2013 m.). 2012 m. tai lėmė didelis gautinų sumų iš skolininkų išaugimas o 2013 m. labai didelis pirktų prekių, skirtų perparduoti išaugimas, nes įmonė daugiaupradėjo šią veiklą reklamuoti. UAB „Marijampolės pieno konservai“ turto kitimas pateiktas 1 paveiksle.

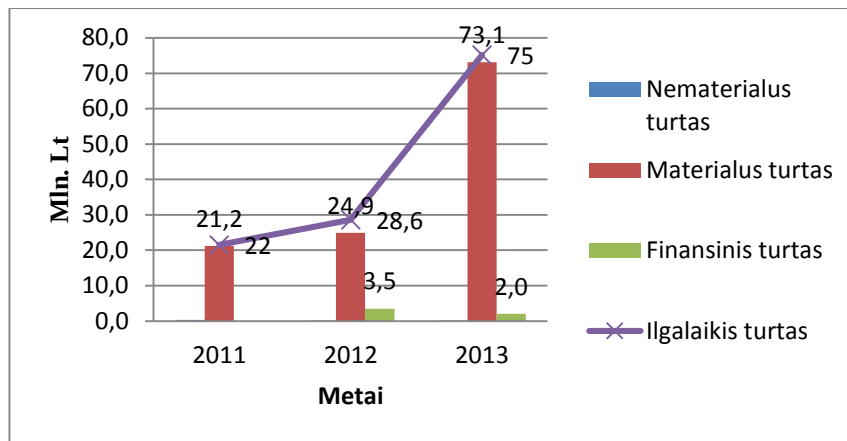
1 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ turto dinamika 2011-2013 m. laikotarpiu

UAB „Marijampolės pieno konservai“ ilgalaikis turtas analizuojamu laikotarpiu turi tendenciją didėti (1pav.). Ilgalaikio turto apimtis 2011-2012 m. padidėjo 33%, t.y. nuo 21.4 mln. Lt. iki 28.5 mln. Lt. 2012-2013 m. ilgalaikio turto apimtis padidėjo 163,2%, t.y. nuo 28.5 mln. Lt. iki 75.2 mln. Lt.

Atlikta analizė parodė, kad labiausiai pakito materialaus turto apimtis 2013 m., kuri padidėjo net 2 kartus, t.y. nuo 24.9 mln. litų iki 73.1 mln. litų. Tai lėmė įmonės veiklos praplėtimas, dėl kurio reikėjo pirkti prietaisų praplėtimui, pastatų, mašinų ir pan.

Sumažėjęs materialiojo turto straipsniai, kaip patentai licencijos, programinės įrangos vertė. 2012 metais ilgalaikio turto apimtis padidėjo 33 proc. O 2013 m. net 163,2 proc. Nematerialiame turte didelių pokyčių neįvyko, tačiau materialiam turtui labai išaugo pastatų ir statinių vertė, nes buvo perkamos naujos patalpos ir plečiamos senosios, taip pat dėl išaugusių patalpų ir gamybinių pajėgumų reikėjo ir naujų mašinų ir įrenginių.

Finansinis turtas pakito labai nežymiai.

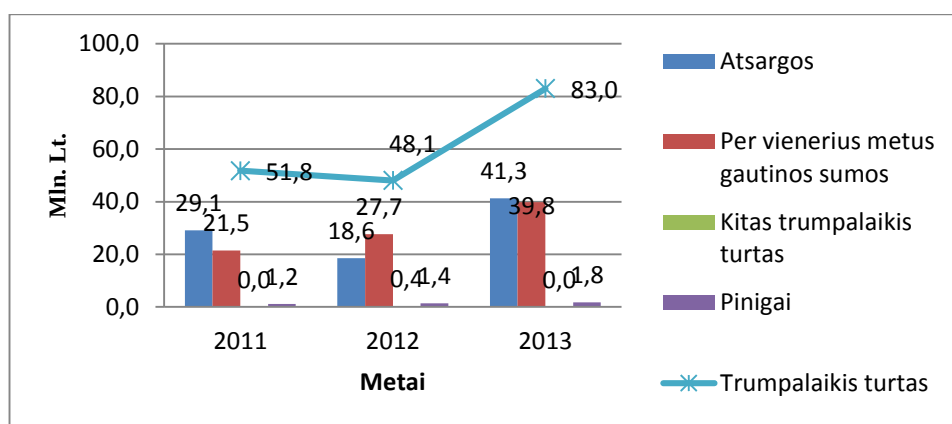
2 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ ilgalaikio turto dinamika 2011-2013 m..

UAB „Marijampolės pieno konservai“ trumpalaikis turtas 2011-2012m. sumažėjo 7% (nuo 51.8 mln. Lt. 2011m. iki 48.1 mln. Lt. 2012 m.), tačiau 2012-2013 m. padidėjo net 72,6% (nuo 48.1 mln. Lt. 2012 iki 83 mln. Lt.). Trumpalaikis turtas taip kito dėl padidėjusių atsargų (3 pav.).

Analizuojant trumpalaikio turto pokyčius pastebima, kad 2011-2012 metais trumpalaikis turtas sumažėjo 7%(nuo 51,8 mln. Lt 2011 m. iki 48,1 mln. Lt. 2012 m.). Daugiausiai sumažėjo prekių, skirtų perparduoti vertė net98%(nuo 2,8 mln. Lt. 2011 iki 0,05 mln. Lt. 2012), tai įtakoją sumažėjusi prekių paklausa kurios perkamos perparduoti (sūreliai, dešra, varškė). Ji sumažėjo dėl per mažo reklamavimo.Taip pat sumažėjo perkamų atsargų vertė (32%) nuo 27,2 mln. Lt. 2011 m. iki 18,3 mln. Lt. 2012 m., nes buvo sumažėjusi pagrindinių prekių paklausa 2012 metais. Stipriai nukrito išankstiniai apmokėjimai (87%) nuo 1,9 mln. Lt. 2011 m. iki 0,02 mln. Lt. 2012 m. Tai reiškė, kad daug mažiau įmonės klientų už prekes atsiskaitė prieš jas gaunant.Taip pat buvo ir padidėjusių reikšmių kaip: pagamintos produkcijos10%(nuo 10,3 mln. Lt. 2011 m. iki 11,3 mln. Lt. 2012 m.) (ji pakilo dėl padidėjusios gamybos), per vienerius metus gautinų sumų29%(nuo 21,5 mln. Lt 2011 m. iki 27,6 mln. Lt. 2012 m.) (dėl pirkėjų įsiskolinimo), pinigų ir ekvivalentų17%(nuo 1,2 mln. Lt 2011 m. iki 1,4 mln. Lt. 2012 m.).Kitos gautinos sumos išaugo net 79%. Tai įtakoją sėkmingą investicinę veiklą. Nebaigta gamyba sumažėjo 68%(nuo 10,3 mln. Lt. 2011 m. iki 3,3 mln. Lt. 2012 m.)dėl geresnio gaminių užbaigimo.

Žvelgiant į trumpalaikio turto pokyčius 2012-2013m. metais trumpalaikis turtas padidėjo 72,6%(nuo 48,1 mln. Lt. 2012 m. iki 83 mln. Lt. 2013 m.). Daugiausia sumažėjo kitas trumpalaikis turtas, t.y. jo visai nebeliko (paseno, sugedo) ir jo nebebuvo perkama, o visos kitos reikšmės išaugo labai stipriai, pvz. išaugo perkamos atsargos 1921,3% (nuo 18,4 mln. Lt 2012 m. iki 40,7 mln. Lt. 2013 m.), dėl išaugusios paklausos tiek pieno konservų, tiek pieno miltų, o tai įtakoją atsargų augimą. Labai stipriai išaugo prekių skirtų perparduoti vertė – net 1720,4%(nuo 0,57 mln. Lt. 2012 m. iki 1 mln. Lt 2013 m.). Tai įtakoją didesnis įmonės dėmesys šiai sričiai, tiesiog aktyviau ir plačiau buvo pardavinėjamos prekės, kurias pagamino ne pati įmonė. Žaliavos ir komplektavimo gaminiai padidėjo

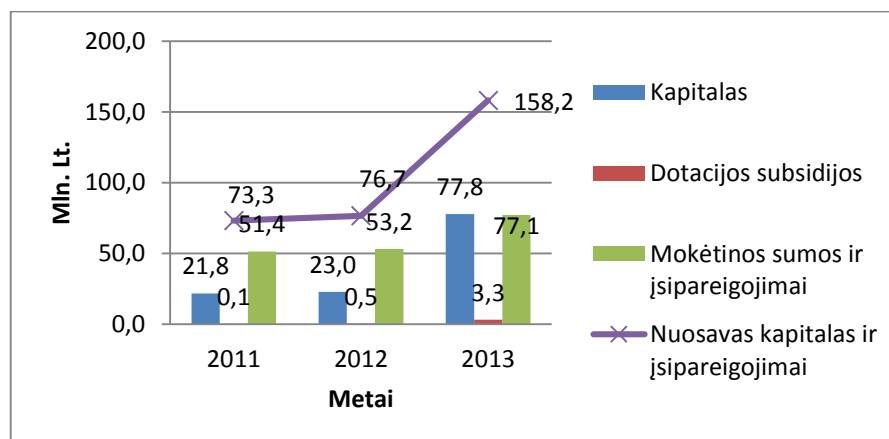
91%(nuo 3,8 mln. Lt. 2012 m. iki 7,1 mln. Lt. 2013m.)dėl didėjančios gamybos. Nebaigta gamyba padidėjo 150,1%(nuo 3,3 mln. Lt. 2012 m. iki 8,2 mln. Lt. 2013 m.).Pagamintos produkcijos padaugėjo sandėliuos 114,9%(nuo 11,3 mln. Lt. 2012 m. iki 24,2 mln. Lt. 2013 m.), nes buvo pagaminama daugiau nei parduodama. Taip pat padidėjo išankstiniai apmokėjimai - net 167,8%, daug daugiau nei praeitais metais pirkėjai apmokėdavo už prekes dar jų negavę (nuo 0,24 mln. Lt. 2012 m. iki 0,65 mln. Lt. 2013 m.). Pirkėjų įsiskolinimai išaugo labai minimaliai tik 10,9%, o tai reiškia, kad pirkėjai atsiskaitė labai tvarkingai. Pinigai ir jų ekvivalentai išaugo 27,3%(nuo 1,4 mln. Lt. 2012 iki 1,8 mln. Lt. 2013 m.).

3 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ trumpalaikio turto dinamika 2011-2013 m.

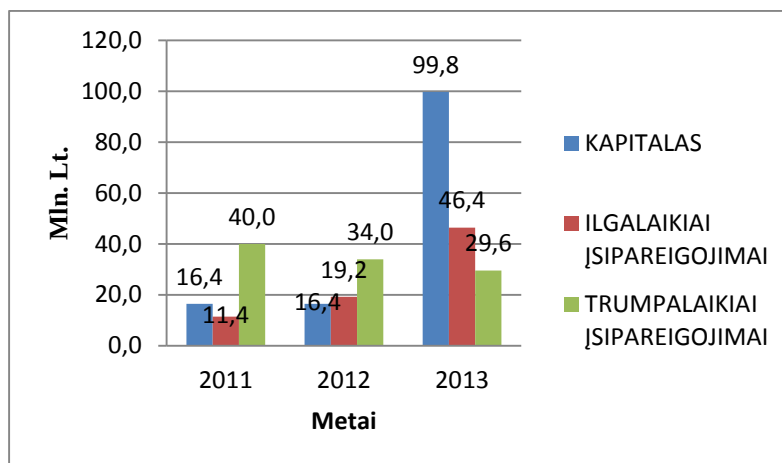
Galima teigti, kad viso turto kitimas priklauso nuo materialaus turto kitimo (Pastatų ir statinių bei mašinų ir įrenginių), kadangi jų kitimo tendencija analogiška – didėjant ar mažėjant materialiam turtui taip pat kinta visas turtas.

Remiantis atliktos UAB „Marijampolės pieno konservai“ horizontalios balanso analizės duomenimis, pateikta įmonės nuosavo kapitalo, dotacijų ir subsidijų, mokėtinų sumų ir įsipareigojimų dinamika 2011-2013 m. (4 pav.).

4 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ nuosavo kapitalo, dotacijų ir įsipareigojimų dinamika 2011-2013 m.

2011-2012 metais kapitalo apimtis išlikonepakitus (16,4 mln. Lt.). Per 2012-2013 metus kapitalo apimtis padidėjo 231,9% (nuo 16,4 mln. Lt. 2012 m. iki 46,4 mln. Lt. 2013 m.). Šį pokytį nulėmė nepaskirstyto pelno padidėjimas, kuris padidėjo beveik 2 kartus dėl išaugusio ataskaitinių metų pelno.

5 pav. Kapitalo ilgalaikių ir trumpalaikių įsipareigojimų struktūros pokyčiai tūkst. Lt.

Kapitalas 2011-2012 m. išliko tokšpats, t.y. 16,4 mln. Lt. Tačiau 2012-2013 m. jis pakilo net 253,8%(nuo 16,4 mln. Lt. 2012 m. iki 46,4 mln. Lt. 2013 m.). Tai įtakojo ataskaitinių metų pelnas, kuris pakilo 661,8%(nuo 1,6 mln. Lt. 2012 m. iki 12,6 mln. Lt. 2013 m.). Ilgalaikiai įsipareigojimai, lyginant 2011-2013 m., išaugo 141,8 proc. Lygiomis dalimis kiekvienais metais 68% ir 73,8%(nuo 11,4 mln. Lt. 2011 m. iki 19,2 mln. Lt., 2012 m. iki 46,4 mln. Lt. 2013 m.). Šį ilgalaikių įsipareigojimų kitimą įtakojo finansinės skolos kredito įstaigoms, nes buvo imamos paskolos veiklos plėtimui. Trumpalaikiai įsipareigojimai kiekvienais metais, kad ir ne stipriai, bet mažėjo. 2011-2012 m. šie įsipareigojimai nukrito 15%(nuo 40 mln. Lt. 2011 m. iki 34 mln. Lt. 2012 m.). Šį pokytį įtakojo finansinių skolų sumažėjimas, nes kiekvienais metais mokama paskola. 2012-2013 m. trumpalaikiai įsipareigojimai taip pat nukrito, bet tik 13%(nuo 34 mln. Lt. 2012 m. iki 29,6. Lt. 2013 m.), tai įtakojo finansinių skolų sumažėjimas kreditinėms įstaigoms.

Ilgalaikiai įsipareigojimai ir kapitalas kiekvienais metais augo tai reiškia, kad kiekvienais metais įmonė turėjo vis daugiau nuosavo kapitalo tuo pačiu kilo ir ilgalaikiai įsipareigojimai, nes už juos buvo perkamas kapitalas. Trumpalaikiai įsipareigojimai kiekvienais metais tik mažėjo, tai įtakojo skolų tiekėjams mažėjimo.

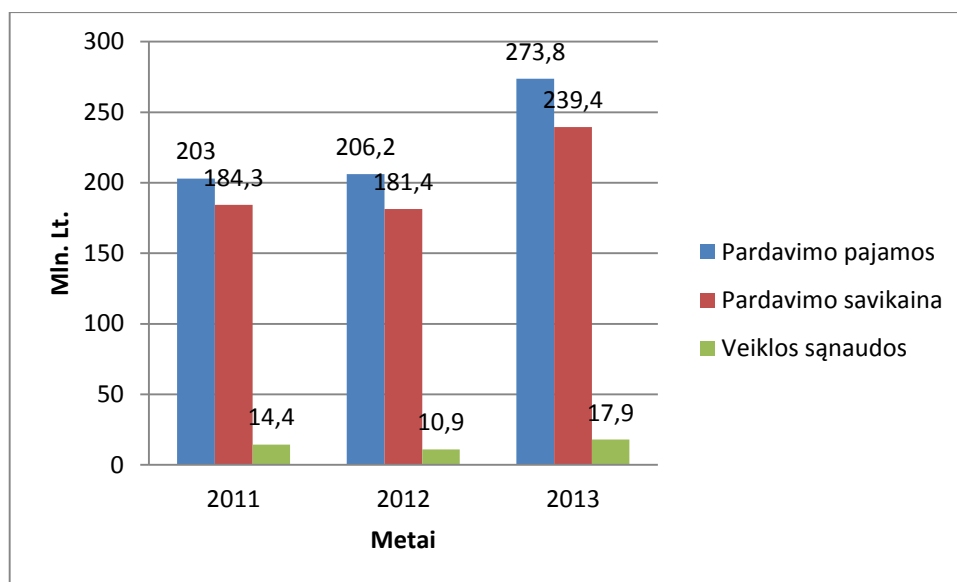
1.2.2. UAB „Marijampolės pieno konservai“ pelno (nuostolio) ataskaitos horizontali analizė

Atlikta UAB „Marijampolės pieno konservai“ horizontali pelno (nuostolių) ataskaitos analizė atskleidė šios ataskaitos straipsnių kitimą analizuojamu 2011-2013 m. laikotarpiu (6 pav.). Svarbiausias šios ataskaitos straipsnis – pardavimo pajamos šiuo laikotarpiu kiekvienais metais augo:

2012 m. 2%; 2013 m. – 33% (nuo 203 mln. Lt. 2011 m. iki 206,1 mln. Lt. 2012 m. ir iki 273,8 mln. Lt. 2013 m.).

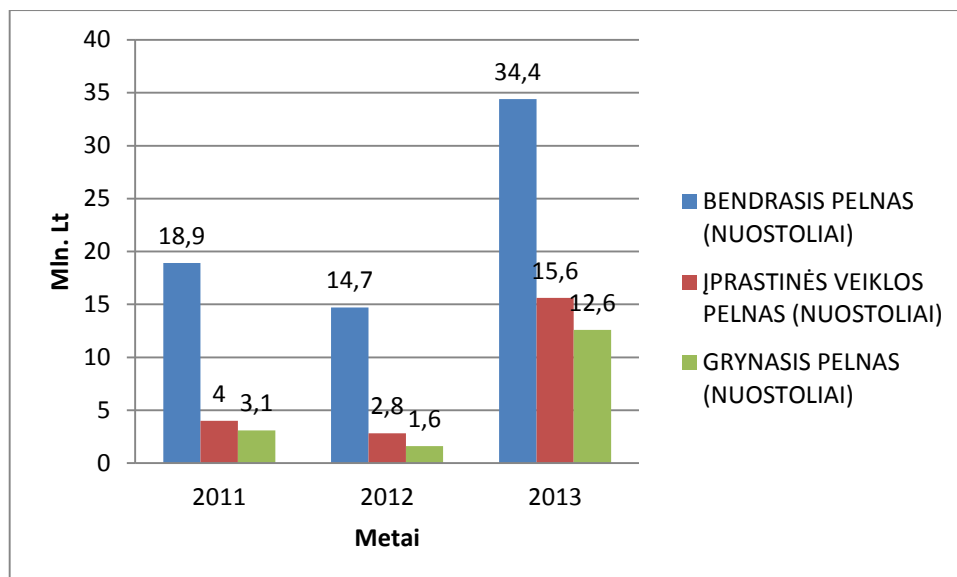
Pardavimo savikaina kiekvienas metais augo – nuo 184,2 mln. Lt. 2011 m. iki 191,4 mln. Lt. 2012 m. ir iki 239,4 mln. Lt. 2013 m. Savikainos augimą lėmė parduodamų prekių kiekio augimas ir žaliavų kainos augimas, tačiau 2012 m. pardavimai neišaugo tiek, kiek savikaina, tai reiškia kad prekių pagaminimo sąnaudos padidėjo, tačiau 2013 m. situacija pasikeitė teigiama linkme.

Veiklos sąnaudos 2011-2012 m. nukrito nuo 14,4 mln. Lt. 2011 m. iki 10,9 mln. Lt. 2012 m. (t.y. 24%). Šį pokytį labiausiai įtakojo bendrosios ir administracinės sąnaudos, kurios nukrito beveik per pusę 44%(nuo 9,8 mln. Lt. 2011 m. iki 5,5 mln. Lt.), nors pardavimai ir išaugo. 2012-2013 m. veiklos sąnaudos pakilo 64%(nuo 10,9 mln. Lt. 2012 m. iki 17,9 mln. Lt. 2013 m.). Šį pokytį įtakojo pardavimo sąnaudos, kurios išaugo dėl padidėjusių pardavimų net 84%(nuo 5,4 mln. Lt. 2012 m. iki 9,9 mln. Lt. 2013 m.).

6 pav.UAB „Marijampolės pieno konservai“ pardavimo pajamų, pardavimo savikainos ir veiklos sąnaudų dinamika 2011-2013m.

Bendrasis pelnas 2011-2012 m. sumažėjo -22%, nuo 18,9 mln. Lt. 2011 m. iki 14,7 mln. Lt. 2012 m. tai nutiko dėl padidėjusios savikainos. Tačiau 2012-2013 bendrasis pelnas išaugo 133%, nuo 14,7 mln. Lt. 2012 m. iki 34,4 mln. Lt. 2013 m. Tai įtakojo išaugę pardavimai ir sumažėjusi savikaina. Įprastinės veiklos pelnas kito ta pačia linkme kaip ir bendrasis pelnas. 2011-2012 m. laikotarpiu jis sumažėjo 15%, nuo 4,5 mln. Lt. 2011 m. iki 3,8 mln. Lt. 2012 m. Tačiau 2012-2013 m. jis išaugo nuo 3,8 mln. Lt. 2012 m. iki 16,5 mln. Lt. 2013 m., tai pat kaip ir bendrasis pelnas dėl išaugusių pardavimų ir sumažėjusios savikainos. Grynas pelnas kito taip pat, kaip ir prieš tai du rodikliai 2011-2012 m. rodiklis nukrito -47%, o 2012-2013 m. pakilo 662%.

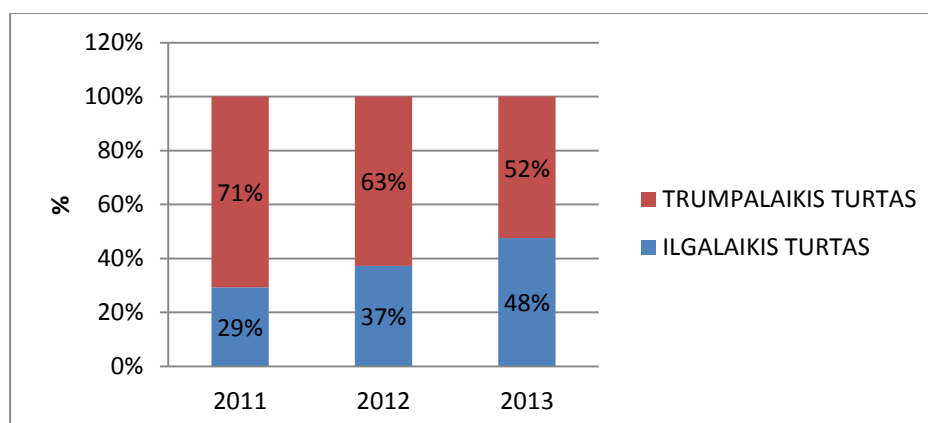
7 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ bendrojo, įprastinio ir grynojo pelno kitimas 2011- 2013 m.

Atlikta analizė parodė, kad įmonės veikla buvo pelninga analizuojamu laikotarpiu, tačiau 2012 m. pelningumas nukrito net -47% (nuo 3.1 mln. Lt. 2011 m. iki 1.6 mln. Lt. 2012 m.), tai įtakojo pernelyg išaugusi savikaina bei nepasisėkimas įmonės investicinėje veikloje. 2013 m. grynasis pelnas labai stipriai išaugo – net 662%, tai įtakojo labai didelis pardavimų išaugimas ir savikainos sumažėjimas.

1.2.3. UAB „Marijampolės pieno konservai“ balanso vertikali analizė

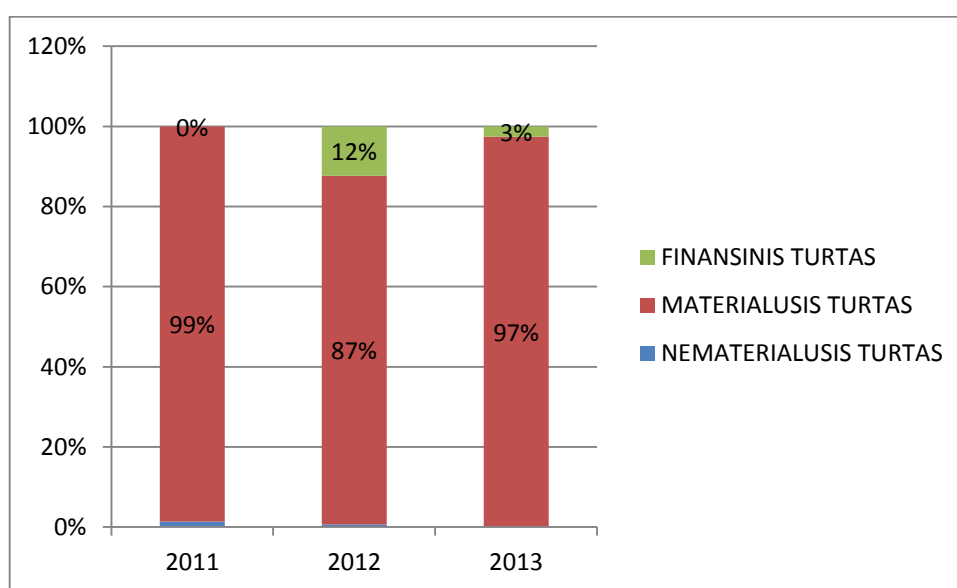
Vertikaliosios analizės esmę sudaro tai, kad atitinkamas finansinės ataskaitos rodiklis lyginamas su bendru baziniu tos ataskaitos rodikliu, o gautas dydis išreiškiamas bazinio dydžio procentais. (Stankevičienė, 2012 m.).

Atlikus turto struktūros ir jos pokyčių analizę, matome, kad bėgant metams ilgalaikio turto daugėjo lyginant su trumpalaikiu (8 pav.).

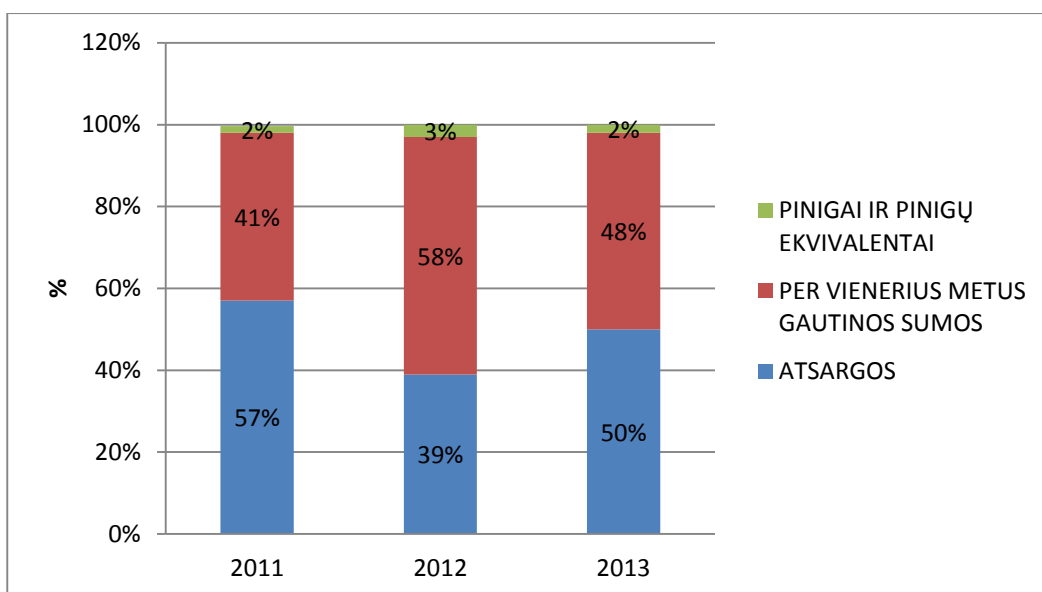
8 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ turto struktūros kitimas 2011-2013 m.

Vertinant procentais kiekvienais metais ilgalaikis turtas augo (nuo 2011 m. 29%, iki 2012 m. 37,3%, ir 2013 m. iki 48%, t. y. nuo 21464,2 tūkst. Lt. 2011 m. iki 28589,1 tūkst. Lt. 2012 m. ir iki 75238,3 tūkst. Lt. 2013 m.). 2012 metais šį pokytį labiausiai įtakojo kito materialaus turto išaugimas 7,4%(nuo 718,7 tūkst. Lt. 2011 m. iki 6435,3 tūkst. Lt. 2012 m.), o 2013 m. ilgalaikio turto kitimą labiausiai įtakojo didelis pastatų ir statinių išaugimas - 25,6%(nuo 25,3 tūkst. Lt. 2012 m. iki 40598,8 tūkst. Lt. 2013 m.), taip pat mašinų ir įrenginių išaugimas- 16%(nuo 13459,1 tūkst. Lt. 2012 m. iki 25982,7 tūkst. Lt. 2013 m.). Tai įtakojo prasiplėtusi gamyba, dėl to reikėjo pirkti naujus pastatus ir įrenginius.

9 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ ilgalaikio turto struktūros kitimas 2011-2013 m.

Ilgalaikį turtą akivaizdžiai sudarė praktiškai vien materialus turtas, kurio įtaka tik auga bėgant metams 99%, 87% 97%. 2012m.materialus turtas stipriai augo dėl pastatų ir statinių ir mašinų ir įrenginių stipraus augimo. Finansinis turtas išaugo beveik iki 12% 2012 m., tai įtakojo didelis gautinų finansinių sumų po vienerių metų išaugimas šis rodiklis reiškia, kad daug pirkėjų atsiskaitė ne iš karto, sekančiais metais finansinis turtas vėl sumažėjo iki 3% dėl tu pačių po vienerių metų gautinų sumų.Nematerialusis turtas kiekvienais metais mažėjo dėl patentų ir licencijų bei programinės įrangos nuvertėjimo.

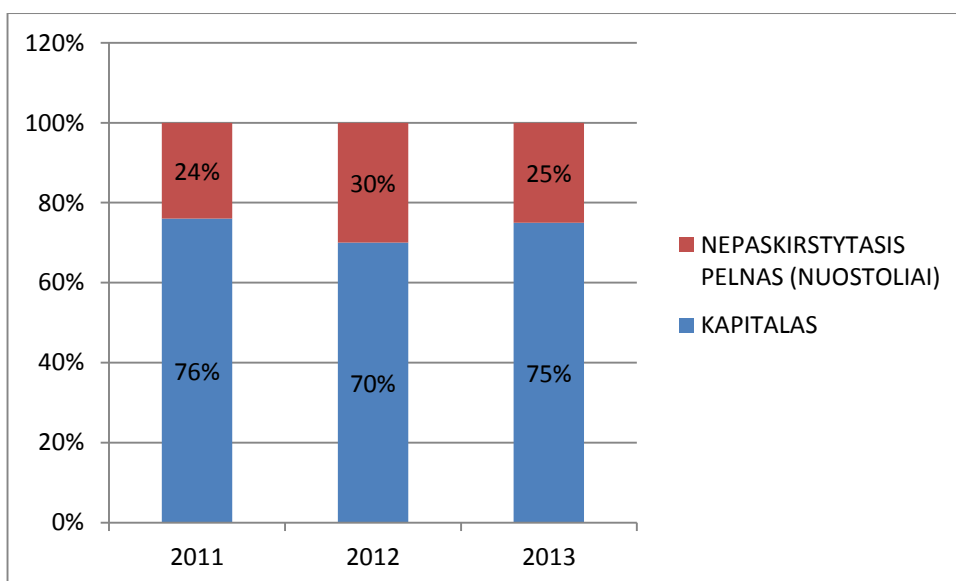

10 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ trumpalaikio turto struktūros kitimas 2011-2013 m.

Kaip matome iš 10 paveikslo pinigai ir ekvivalentai praktiškai nekito, o atsargos ir gautinos sumos per šiuos tris metus 2013 metais susilygino pagal įtaką trumpalaikiam turtui atitinkamai 50% ir 48% 2013 m.

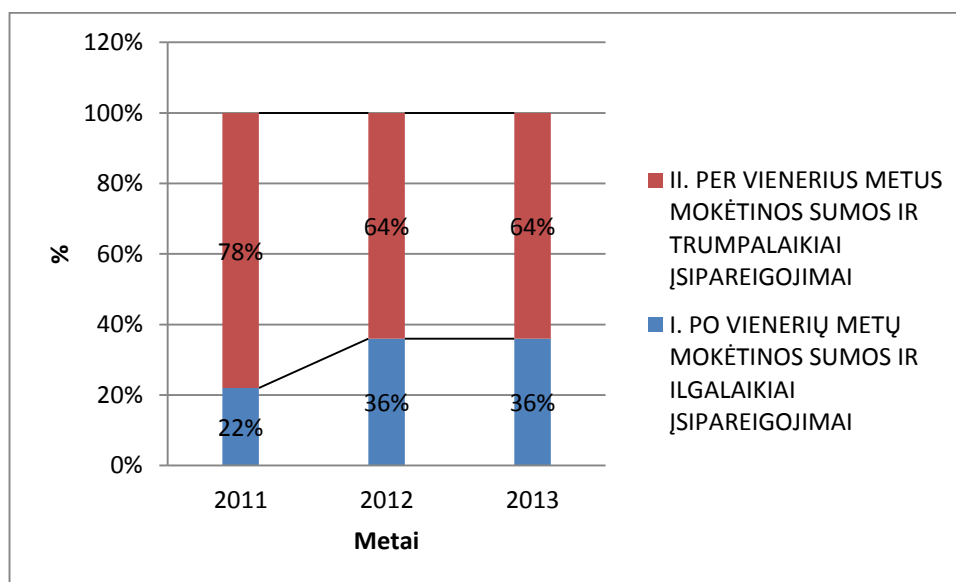
Atlikus vertikaliąją turto struktūros analizę matome, kad kiekvienais metais ilgalaikio turto, turto skiltyje vis auga, trumpalaikis turtas taip pat auga bet ilgalaikio turto kitimas didesnis. Visi šie pokyčiai vyksta dėl ryškaus materialaus turto kitimo ir atsargų.

Atlikus vertikaliąją kapitalo struktūros analizę 11 paveiksle matome, kad kapitalo ir rezervų dalis bendroje savininkų nuosavybės ir įsiskolinimų apimtyje 2011 metais buvo didžiausia, kapitalas sudarė net 76%, o nepaskirstytas pelnas 24%, tai ir šio laikotarpio 2011-2013 m. didžiausia reikšmė. Nuo 2012 m. kapitalas ir rezervai nukrito iki 70% dėl šio priežasties nepaskirstyto pelno įtaka nuosavam kapitale padidėjo iki 30%. Kapitalas ir rezervai 2013 m. buvo praktiškai identiški 2011 m. 75% ir 25%.

**11 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Nuosavo kapitalo struktūros kitimas
2011-2013 m.**

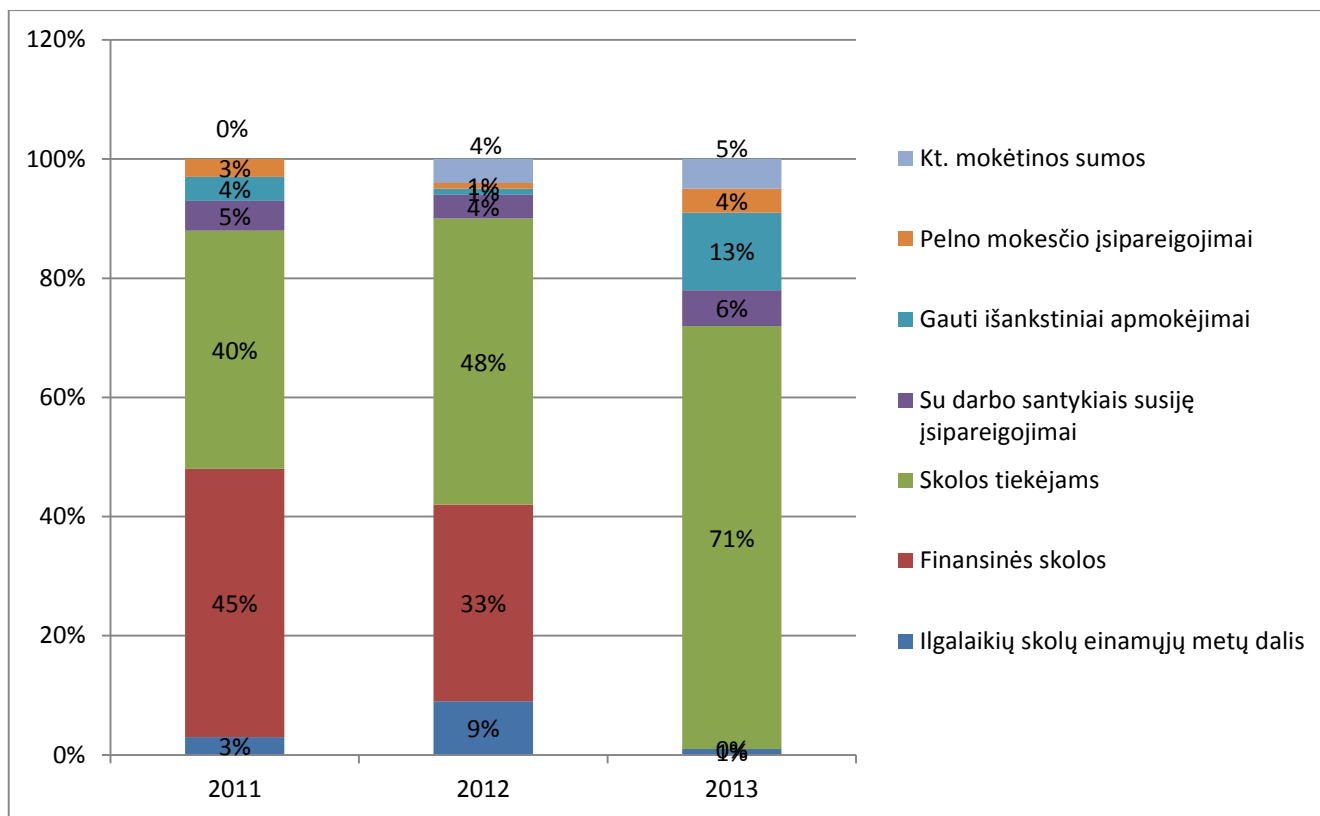
Analizuojant ilgalaikių ir trumpalaikių įsiskolinimų dalis (12 pav.) pastebima, kad ilgalaikių įsiskolinimų dalis 2011m. sudarė 22%, kai trumpalaikiai įsiskolinimai siekė 3,4 karto daugiau, t.y.78%.

12 pav. UAB „Marijampolės pieno konservų“ įsipareigojimų struktūros kitimas 2011-2013 m.

2012-2013m. ilgalaikių skolų dalis buvo didžiausia per analizuojamą laikotarpį (36%) struktūroje jų dalis buvo lygi tačiau 2013 m. jų vertė buvo daug didesnė ir lyginant su 2011 m. padidėjo 14%. Tai lėmė išaugę įsipareigojimai finansinėms institucijoms. Ilgalaikių įsipareigojimų struktūrinėje dalyje per analizuojamą laikotarpį pastebima, kad didėjo lizingo ir panašių įsipareigojimų dalys, o tokiu pat tempu mažėjo įsipareigojimai kreditinėms institucijoms.

Tuo tarpu trumpalaikių įsiskolinimų dalis mokėtinų sumų ir įsipareigojimų dalyje analizuojamą laikotarpį 2011-2013 m. mažėjo dėl finansinių skolų mažėjimo. Didžiausias pokytis buvo skolose tiekėjam kurios kiekvienais metais augo nuo 40% 48% 71% tai įtakoją ilgesnis laiko tarpas per kuri buvo leidžiama atsiskaityti. Taip pat didelis pokytis pastebimas finansinėse skolose kurios praktiškai visai išnyko nuo 45% 33% 0,01% ir tam įtakos turėjo finansinių skolų sumažėjimas.

13 pav. Trumpalaikių įsipareigojimų kitimo tendencijos procentais

1.2.4. UAB „Marijampolės pieno konservai“ pelno(nuostolio) ataskaitos vertikali analizė

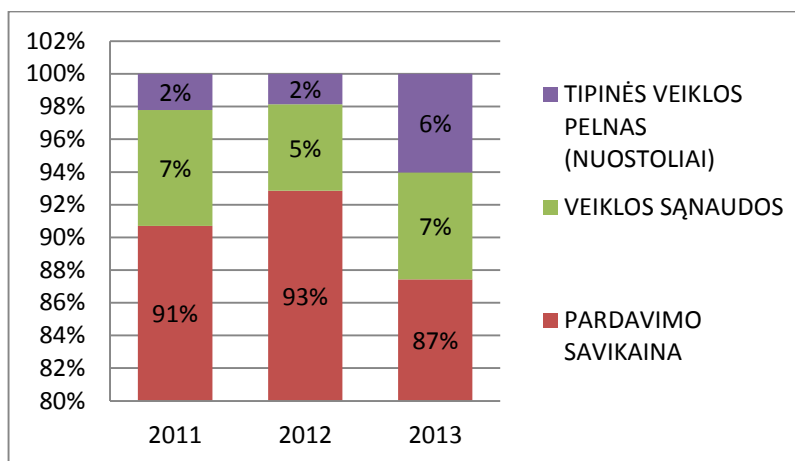
Atlikta UAB „Marijampolės pieno konservai“ vertikali pelno (nuostolių) ataskaitos analizė 2011-2013 m. laikotarpiu. Remiantis šia analize pateiktas grafikas, kuriame vaizduojama pardavimo savikainos, veiklos sąnaudų bei tipinės veiklos pelno santykis su pardavimo pajamomis (14 pav.).

Labai svarbus rodiklis yra parduotų prekių ir paslaugų savikaina. 2011 m. ši dalis sudaro 90,7 procentus. Tuo tarpu 2012 m. (kurie daugeliu aspektų įmonei buvo labai nepalankūs) savikainos dalis padidėjo net 2,1 proc. punktais ir pasiekia 92,8 procentus (ltais kito nuo 184166,4 tūkst. Lt. 2011 m. iki 191408,7 tūkst. Lt. 2012 m.). 2013 m. šis rodiklis sumažėjo net 5,4 procentais ir sudarė 87,4 procentus (nuo 191408,7 tūkst. Lt. 2012 m. iki 239424,1 tūkst. Lt. 2013 m.). Tokį kitimą įtakojo nežymus prekės pasigaminimo kainos išaugimas.

Taip pat labai svarbu išanalizuoti veiklos sąnaudų dalį pardavimuose. Kaip matoma, 2011 m. ši dalis buvo 7,1% nuo pardavimų. 2012 m. ši dalis nukrito 1,8% (nuo 14385,2 tūkst. Lt. 2011 m. iki 10921,1 tūkst. Lt. 2012 m.) ir buvo mažiausia per laikotarpį (5,3%). Šį pokytį labiausiai įtakojo bendrosios ir administracinės sąnaudos, kurios nukrito beveik per pusę - nuo 4,8% iki 2,7% (nuo 9827,9 tūkst. Lt. 2011 m. iki 5480,4 tūkst. Lt.), nors pardavimai ir išaugo. 2013 m. veiklos sąnaudos vėl pakyla 1,2 proc. (nuo 10921,1 tūkst. Lt. 2012 m. iki 17870,1 tūkst. Lt. 2013 m.), tai sudaro 6,5%. Ši

pokytį labiausiai įtakojo pardavimo sąnaudos, kurios išaugo dėl padidėjusių pardavimų, 1,2% (nuo 5440,5 tūkst. Lt. 2012 m. iki 9990,9 tūkst. Lt. 2013 m.).

Tipinės veiklos pelnas visiškai priklausomas nuo pardavimo pajamų, savikainos, ir veiklos sąnaudų. Jo augimas ar kritimas visiškai priklausomas, todėl 2011-2012 m. šis pelnas nukrito 0,4%, tačiau 2012-2013 m. jis pakilo net 4,2%.

14 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ tipinės veiklos pelno, veiklos sąnaudų ir pardavimo savikainos struktūra procentais 2011-2013 m.

UAB „Marijampolės pieno konservai“ dirbo pelningai kiekvienais metais, tačiau tas pelnas 2012 m. buvo mažesnis nei prieš tai metais, tai reiškia, kad įmonės veiklos naudingumas kito netolygiai – buvo tiek pakilimų, tiek nuosmukių.

1.3. UAB „Marijampolės pieno konservai“ santykinų rodiklių analizė

Santykinė analizė dar vadinama koeficientų analize. Šie koeficientai išreiškia finansinių ataskaitų bei kitos informacijos duomenų tarpusavio ryšius. Gali būti išskiriamos likvidumo ir pelningumo grupės, kurios yra pripažįstamos ir užsienyje, veiklos aktyvumo rodiklių, įsiskolinimo rodiklių ir kapitalo rinkos rodiklių grupės (Bagdžiūnienė, 2005).

UAB „Marijampolės pieno konservai“ pelningumo rodikliai. Pelningumo rodikliai parodo bendrovės veiklos pelningumą. Pirmiausiai, pelningumo rodikliai parodo įmonės vadovybės darbo efektyvumą, o antra - įmonės sugebėjimą gauti iš savo veiklos grynujų pinigų (Buškevičiūtė, Mačerinskienė, 1998).

1 lentelė. UAB “Marijampolės pieno konservai” pelningumo rodikliai 2011 – 2013 m.

Rodiklis	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Bendrasis pelningumas (Bendras pelnas / Pardavimai)	9,29%	7,15%	12,56%
Grynasis pelningumas (Grynasis pelnas/ Pardavimai)	1,55%	0,80%	4,62%
Veiklos pelningumas (Veiklos pelnas/ Pardavimai)	2,21%	1,85%	6,04%
Turto pelningumas (turto grąža) (Grynas pelnas/Įmonės turtas)	19,17	10,1	27,73
Nuosavo kapitalo pelningumas (Grynasis pelnas/Nuosavas kapitalas)	14,46	7,08	20,73

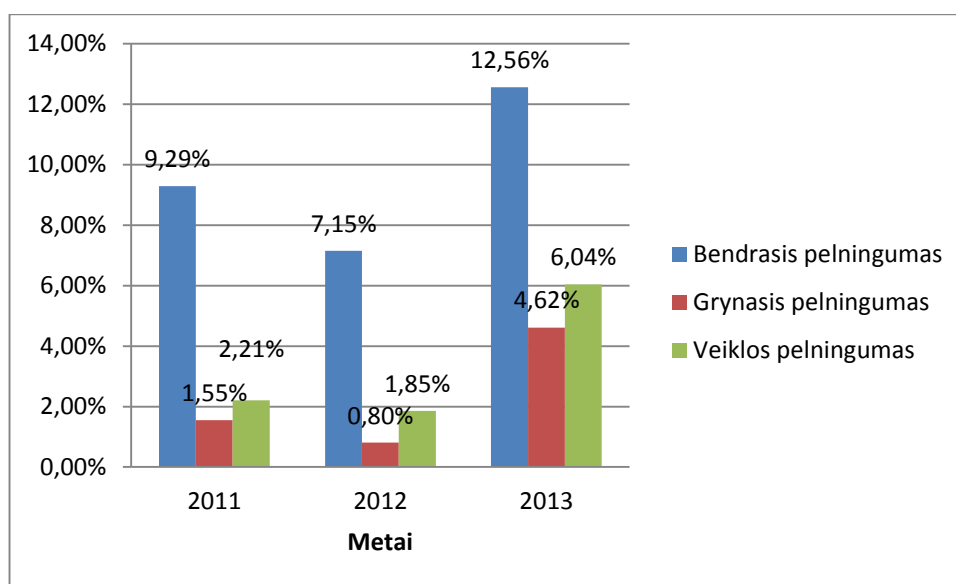
Bendras pardavimų pelningumas atspindi ribinį įmonės pelningumą, susijusį su pagrindine veikla, padeda kontroliuoti parduodamų prekių savikainą ir kainodaros politiką, parodo vadovų sugebėjimą parduoti savo pagamintą produkciją ar atliktą paslaugą brangiau negu šių prekių ar paslaugų savikaina. Taip pat šis rodiklis yra labai svarbus matas, vertinant konkurencijos intensyvumą, kainų politiką, marketingo strategiją ir kita. Jis parodo, kiek centų nuo kiekvieno gautų pajamų iš pardavimų lito lieka padengti pastovioms sąnaudoms bei prisideda prie įmonės grynojo pelno.(Auditum internetinis puslapis). Bendrojo pardavimų pelningumo rodiklį daugelis ekonomistų laiko pagrindiniu pardavimų pelningumo rodikliu, todėl labai svarbu nagrinėti jo dinamiką ir veiksnius, turėjusius įtakos jo kitimui.

Atlikta pelningumo rodiklių analizė rodo, kad bendrasis pelningumas 2011 m. siekė 9,29%, tačiau 2012 m. nukrito iki 7,15%, o tai reiškia, kad 2012 m. pelnas, kiekvienam pardavimų litui sumažėjo iki 2,14 Lt. Bendrojo pelningumo mažėjimas rodo neracionalų marketingą, produkcijos gamybos ir jos realizavimo rezultatyvumo mažėjimą, o taip pat įtakojo konkurentų veiklos mažinama kaina. 2013 m. šis rodiklis pakilo iki 12,56%, pelnas kiekvienam pardavimų litui pakilo iki 5,41Lt. Šio rodiklio didėjimą įtakojo aukštos produkcijos pardavimų kainos, mažas gamybos sąnaudų lygis.

Veiklos pelningumas rodo įmonės pelningumą pardavimo pajamų atžvilgiu, atskaičiavus gamybos ir pardavimų sąnaudas. Šis rodiklis parodo, kiek vadovai sugeba iš įmonės gauti pelno, prieš išskaičiuojant iš jos sąnaudas, kurios neturi nieko bendra su gamybos pelningumu.(Nasdaqox internetinis puslapis).Veiklos pelningumas analizuojamas kartu su pardavimų augimu ir bendrojo pelno kitimu. Kaip matyti iš lentelės šis rodiklis didžiausias buvo 2013 m. – 6,04%, 2012 m. buvo mažiausias koeficientas, nes bendrasis pelnas 2012 m. buvo mažiausias per analizuojamą laikotarpį, o išaugusios veiklos sąnaudos buvo didesnės už gautą bendrąjį pelną. Vadinasi patiriamos aukštos

valdymo išlaidos. Vadovybė turi atkreipti dėmesį į veiklos sąnaudų formavimąsi, nes šių sąnaudų didėjimas mažina grynąjį pelną.

Grynasis pelningumas – tai veiklos koeficientas, kuris gali būti taikomas lyginant tos pačios gamybos šakos įmones. Tačiau lyginant skirtingas gamybos šakas, grynojo pelningumo rodiklis yra beprasmis, neatsižvelgus į kitas kiekvienos šakos charakteristikas. (Nasdaqox – internetinis puslapis). Grynasis pelningumas priklauso nuo grynojo pelningumo ir pardavimų. 2011 m. jis buvo 1,55% 2012 m. šis rodiklis nukrito iki 0,8% dėl sumažėjusio pelno, o 2013 m. jis pakilo iki 4,62% dėl stipriai išaugusio pelno.

15 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ pelningumo rodikliai 2011-2013 m.

Turto pelningumo rodiklis, vakarų šalyse vadinamas Du Ponto, parodo kaip įmonės vadovai sugeba panaudoti turtą ir gauti pelną, nepriklausomai nuo to, ar nuosavybė yra kreditorių ar akcininkų. Jis atspindi bendrovės išteklių panaudojimo efektyvumą. Įmonės būklė vertinama labai gera, jeigu rodiklis daugiau kaip 20%, gera – jei didesnis negu 10%. Šio rodiklio didėjimas rodo, kad į įmonės turtą įdėtų pinigų grįžta vis daugiau, ūkinės gamybinės veiklos efektyvumo didėjimą. 2013m. šis bendrovės rodiklis buvo didžiausias ir siekė 21,74 proc. Tai reiškia, kad bendrovė savo turtą panaudojo labai efektyviai. 2012 metais šis rodiklis buvo pats neaktyviausias jis siekė tik 10,1 proc. 2013 m. Šis rodiklis buvo 19,17% taip pat geras lyginant su ankstesnių metų rodikliais. Šie rodikliai priklauso nuo grynojo pelno ir įmonės turo santykio. (Nasdaqox – internetinis puslapis).

Nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis įvertina gryno pelno gavimo efektyvumą naudojant įstatinį kapitalą, kurį akcininkai investavo į įmonę. Jis rodo, kaip greitai atsiperka investuotas kapitalas ir vadovavimo kokybė. Akcininkams leidžia įvertinti, kiek pelno tenka investuotam viename litui. (Nasdaqox – internetinis puslapis). 2011 – 2013 m. nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis kito.

2011 m. šis rodiklis sudarė 14,46%, 2012 m. Jis buvo pats mažiausias ir siekė tik 7,08% o geriausias buvo 2013 m. ir siekė 16,25%. Šio rodiklio pokytį lėmė gryniais pelnas ir nuosavas kapitalas. Pagal mokslinę literatūrą, šis rodiklis turi būti daugiau negu 15 %. Vadinasi nuosavo kapitalo pelningumas nėra labai geras 2012 m., nes pasiektas rodiklis šios ribos neperžengia.

Išanalizavę pelningumo rodiklius galima teigti, kad įmonė dirba gana pelningai ir bankrotas jai negresia.

Likvidumo rodiklių analizė. Apskaičiuoti įmonės likvidumo koeficientai pateikti 2 lentelėje. Bendrojo likvidumo koeficientas parodo, kiek kartų trumpalaikis turtas didesnis už trumpalaikius įsipareigojimus. (Auditum – internetinis puslapis). Analizuojamoji įmonė neturi didelių likvidumo problemų, nes pasaulinėje praktikoje pageidaujama, kad šio rodiklio ribos svyruotų tarp 1,2 ir 2. Matome, kad 2011 m. vienam trumpalaikių įsipareigojimų litui teko 1,30 litai trumpalaikio turto. Geriausia padėtis buvo 2013 m. – tuomet 1 trumpalaikių įsiskolinimų litui teko jau 1,72 litai trumpalaikio turto. 2012 m. šis rodiklis buvo vidutinis per analizuojamą laikotarpį – 1,41. Analizuojant bendrojo likvidumo pokytį per visą 2011-2013 metų laikotarpį, matome, kad jis padidėjo nuo 1,30 iki 1,72, o tai reiškia, kad 1 trumpalaikių įsiskolinimų litui tenkančio trumpalaikio turto dydis padidėjo 0,42 centais. Įmonei būtina išlaikyti tendenciją kad šis rodiklis nenukryptų nuo 1,2-2, nes būtina, kad šio koeficiento reikšmė būtų šių rodiklių ribose.

Skubaus padengimo koeficientas parodo įmonės trumpalaikių įsipareigojimų padengimą greitai likviduojamu trumpalaikiu turtu. Šis rodiklis neturėtų būti mažesnis negu 1. (Auditum – internetinis puslapis). Matoma, kad nei vienas iš analizuojamų metų įmonė nebuvo pasiekusi tokio rodiklio dydžio. Tai lėmė didelė atsargų dalis trumpalaikiame turte. Todėl tuo metu bendrovė negalėjo pakankamai greitai sumokėti trumpalaikių įsipareigojimų. Ypač sudėtinga situacija buvo 2011 metais, kuomet įmonė vieno trumpalaikių įsiskolinimų lito padengimui likvidaus trumpalaikio turto turėjo tik už 57 centus. Geriausiais šiuo požiūriu metais – 2012 metais – įmonė likvidžiu trumpalaikiu turtu būtų galėjusi padengti daugiau nei tris ketvirtadalius trumpalaikių įsiskolinimų. 2013m. rodiklis, kad ir labai mažai, bet pakito į blogąją pusę.

**2 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ likvidumo santykiniai rodikliai
2011-2013 m.**

Rodikliai	2011	2012	2013
Bendrojo likvidumo koeficientas (Trumpalaikis turtas/Trumpalaikiai įsipareigojimai)	1,30	1,41	1,72
Skubaus padengimo koeficientas (Trumpalaikis turtas -atsargos)/trumpalaikiai įsipareigojimai	0,57	0,87	0,86
Grynasis apyvartinis kapitalas (Trump. turtas-Trump. įsipareigojimai)	11.821.993	14.097.591	34.740.881

Grynasis apyvartinis kapitalas geriausiai apibūdina įmonės finansinę būklę, nes nuo jo dydžio priklauso kiti finansiniai rodikliai. Šis rodiklis rodo, koku dydžiu trumpalaikis turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus. Matome, kad šis rodiklis per visą analizuojamą laikotarpį yra teigiamas, t.y. trumpalaikis turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus. Analizuojant dinamiką, matome, kad grynasis apyvartinis kapitalas labiausiai padidėjo per 2012-2013 metus nuo 14.097.591 iki 34.740.881

Atlikta analizė leidžia daryti išvadą, kad įmonės būklė yra gera, tai parodo atlikti skaičiavimai, kurių rezultatai yra normų ribose, o tai leidžia susidaryti nuomonę, kad įmonė geros būklės

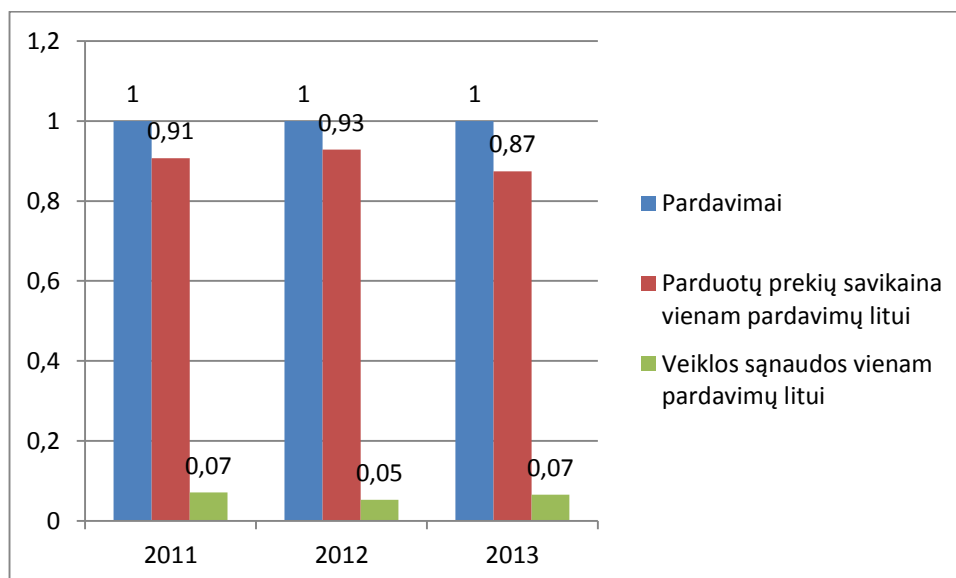
Veiklos efektyvumo rodiklių analizė. Efektyvus įmonės kapitalo valdymas yra svarbus veiklos veiksnys. Vadovai, nežinantys, kaip optimaliai valdyti įmonės kapitalą, kartais be reikalo stengiasi suvaržyti įmonės kapitalo panaudojimą ir skolinasi norėdami užtikrinti trumpalaikius ir ilgalaikius poreikius, mokėdami už tai palūkanas. Jei įmonės žinioje esantis kapitalas būtų geriau panaudojamas, greičiausiai nereikėtų papildomai skolintis, o jei ir prireiktų, tai skolinimosi sąlygos būtų palankesnės.

Sisteminis parduotų prekių savikainos vienetui tyrimas yra labai reikalingas. Iš jo galima spręsti apie įmonės ūkininkavimo efektyvumą, valdymo tarnybų poveikį išlaidoms, sugebėjimą kontroliuoti jų formavimąsi. Šis rodiklis yra savotiškas taupumo matas.

3 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ veiklos efektyvumo rodikliai 2011-2013 m.

Rodiklių pavadinimai	2011	2012	2013
Parduotų prekių savikaina vienam pardavimų litui (Parduotų prekių savikaina/ Pardavimai)	0,91	0,93	0,87
Veiklos sąnaudos vienam pardavimų litui (Veiklos sąnaudos / Pardavimai)	0,07	0,05	0,07
Atsargų apyvartumo kartais (Pardavimai / Atsargos)	6,99	11,07	6,63
Atsargų apyvartumas dienomis (360 /Atsargų apyvartumas kartais)	51,54	32,53	54,34
Trumpalaikio turto apyvartumas (Pardavimai/ trumpalaikis turtas)	3,92	4,29	3,30
Ilgalaikio turto apyvartumas (Pardavimai / ilgalaikis turtas)	9,46	7,21	3,64
Turto apyvartumas (Pardavimai / turtas iš viso)	2,77	2,69	1,73

Iš 3 lentelės matome, kad nuo 2011 m. iki 2012 m. šis rodiklis augo nuo 0,91% iki 0,93% , bet 2013 m. sumažėjo iki 0,87. Šiuos pokyčius lėmė prekių savikainos kitimas 2012 m. rodiklis pakilo nes buvo išaugusi savikaina, o 2013 m. ji nukrito dėl to ir rodiklis sumažėjo.

16 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ parduotų prekių ir veiklos sąnaudų vienam pardavimų litui 2011-2013 m.

Veiklos sąnaudų vienam pardavimų litui rodiklis atspindi ne tik veiklos, tačiau ir bendrąsias pardavimų bei administracines sąnaudas. Veiklos sąnaudos vienam pardavimų litui 2012 m. buvo mažiausios - 0,05, o 2011 m. ir 2013 m. buvo vienodos - 0,07. 2012 m. pokytį lėmė nukritusios administracinės sąnaudos, tačiau 2013 m. jos vėl išaugo ir grįžo į ankstesnį lygmenį.

Atsargų apyvartumas kartais yra rodiklis, kuris parodo, kiek kartų per metus yra atnaujinamos atsargos, norint realizuoti numatytą produkcijos kiekį. Jei atsargos atnaujinamos daug kartų, vadinasi įmonėje tiekimai yra gana dažni (Norvaišienė, 2004.). Lyginant atsargų apyvartumo kartais rodiklius – aukščiausias rodiklis buvo 2012 m., kuris siekė 11,07. Tuo tarpu mažiausias 2013 m. 6,63. 2011 m. jis buvo 6,99. Šio rodiklio kitimą įtakojo pardavimų ir atsargų santykis.

Atsargų apyvartumas dienomis yra rodiklis, kuris parodo, kas kiek dienų atnaujinamos įmonės atsargos. 2013 m. atsargų apyvartumas dienomis buvo žymiai didesnis 54,34, nei 2012 m. 32,53 dienos, o 2011 m. panašus į 2013 m. - 51,54. Iš to matosi, kad įmonė 2013 m. buvo sukaupusi daug didesnes materialines atsargas, kurios neatitiko gamybos ir pardavimų apimtys.

Trumpalaikio turto apyvartumo rodiklis parodo, kiek kartų per nagrinėjamą laikotarpį buvo atnaujintas trumpalaikis turtas. Šis koeficientas parodo, ar įmonei netrūksta savo apyvartinių lėšų. (R. Norvaišienė 2004 m.) Didžiausia šio rodiklio reikšmė buvo 2012 m. – 4,29, 2011 m. – 3,92 ir 2013 m. 3,3. Šio rodiklio sumažėjimus 2011 ir 2013 m. įtakojo atsargų padidėjimas.

Ilgalaikio turto apyvartumo rodiklio kitimą lemia tiek pardavimų, tiek ilgalaikio turto vertė. Kuo aukštesnis šis rodiklis, tuo aukštesnis įmonės efektyvumo lygis (Norvaišienė, 2004). Aukščiausias buvo 2011 m. ir siekė 9,46. 2012 m. ir 2013 m. rodiklis turėjo tendenciją mažėti 7,21% ir 3,64%. jis taip sumažėjo dėl labai išaugusio ilgalaikio turto 2013-2012 m.

Prie ilgalaikio turto apyvartumo rodiklių paprastai priskiriamas ir viso turto apyvartumo rodiklis. Jis parodo, kaip efektyviai įmonė panaudoja turimą turtą realizacijos procesui garantuoti, tiksliau tariant, parodo, kiek vienam turto litui tenka realizacijos (Norvaišienė, 2004). Aukščiausias turto apyvartumo rodiklis buvo 2011 m., kuris siekė 2,77, o tai reiškia, kad įmonė efektyviausiai panaudojo turtą. 2012 m. šis rodiklis nukrito iki 2,69 o 2013 m. šis rodiklis stipriai krito iki 1,73 tai reiškė neefektyvų turto naudojimą. Šis rodiklis stipriai krito, išaugo tiek ilgalaikis turtas, tiek trumpalaikis turtas.

Veiklos efektyvumo rodikliai rodo, kad UAB „Marijampolės pieno konservai“ veikla yra labai efektyvi ir analizuojamų laikotarpiu situacija tik gerėjo.

Finansinio stabilumo rodiklių analizė. Viena iš svarbiausių įmonės finansinė būklės įvertinimo charakteristikų yra jos veiklos stabilumas žiūrint į ilgalaikę perspektyvą, kuris pirmiausiai turi glaudų ryšį su bendra įmonės finansine struktūra, o taip pat priklauso nuo įmonės kreditorių ir investuotojų.

Įmonės finansinį stabilumą apibūdina jos sugebėjimas ne tik vykdyti trumpalaikius įsipareigojimus, bet ir padengti ilgalaikius įsipareigojimus kredito institucijoms bei verslo partneriams.

Įmonės ilgalaikius įsipareigojimus gali sudaryti ilgalaikiai investiciniai kreditai, ilgalaikės paskolos, ilgalaikiai įsiskolinimai tiekėjams (Norvaišienė, 2004).

4 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Įsiskolinimo rodikliai 2011 – 2013 m.

Rodiklių pavadinimai	2001m.	2002m.	2003m.
Bendras skolos koeficientas (%) (Visi įsiskolinimai/ Visas turtas)	70%	69%	49%
Finansinės priklausomybės (atsvaros) koeficientas (%) (Visi įsiskolinimai / Nuosavybė)	146%	105%	99%
Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas(%) (Ilgalaikiai įsipareigojimai /Turtas)	16%	25%	18%
Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas (%) (Trumpalaikiai įsiskolinimai / Turtas)	55%	44%	30%

Bendras skolos koeficientas rodo, kiek įmonės turto yra finansuojama skolintomis lėšomis. Jis naudojamas ilgalaikiam mokumui įvertinti, norint nustatyti, kokį augimą įmonė gali finansuoti skolindamasi. Aukščiausia optimali riba - 70 %. Vertinama labai gerai, jei koeficiento dydis yra 30% (Norvaišienė, 2004). Bendras skolos koeficientas 2011 m. buvo 70%. Tai reiškia, kad 70% bendrovės turto įsigyta iš svetimų lėšų, o tai yra labai geras rodiklis. Tačiau jis kiekvienais metais mažėjo ir pasiekė 49proc. Taigi padėtis šiek tiek pablogėjo bet vis tiek liko gera. Šis rodiklis mažėjo, nes turtas kiekvienais metais daug labiau augo nei visi įsiskolinimai.

Finansinės priklausomybės (atsvaros) koeficientas rodo, kiek viename nuosavybės litui tenka skolintų lėšų. Koeficientas rodo įmonės priklausomybę nuo skolininkų. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo didesnė priklausomybė (Norvaišienė, 2004). Finansinės priklausomybės koeficientas rodo, kad skolintos lėšos bendrovėje 2011 m. sudarė 146%. Tai rodo, kad bendrovės priklausomybės nuo skolininkų rodiklis viršija saugios 70% ribos. Jau 2012 m. šis rodiklis sudarė 105 %, padėtis gerėja. Gerėjimo tendencija kartojasi ir likusiais metais, kada 2013 m. nukrito iki 99%, Tam įtakos turėjo įmonės mažėjančios ilgalaikės paskolos kreditinėms institucijoms.

Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas rodo, kiek įmonės turto sudaro ilgalaikės skolos. Jis yra ilgalaikio mokumo stebėjimo dydis. Jei dėl ilgalaikių skolų didėja finansuojamas įmonės turtas, tai mažėja trumpalaikių skolų negrąžinimo rizika. Labai gerai vertinama, kai šis rodiklis yra lygus ar mažesnis negu 30 %, gerai, kai jis nėra didesnis kaip 50 % (Norvaišienė, 2004).

Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas rodo, kokia įmonės turto dalis finansuojama trumpalaikėmis skolomis. Jis yra trumpalaikio mokumo stebėjimo dydis. Vertinama gerai, jei rodiklio dydis yra 20-40 % (Norvaišienė, 2004). Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas bendrovėje per 2011 – 2013 m. buvo didesnis negu 20 %, bet neviršijo saugios ribos išskyrus 2011 m. kai rodiklis buvo 55%

Vėlesniais metais viskas tinkamose ribose. Šis rodiklis mažėjo, nes kiekvienais metais įmonės turtas augo didesniu tempu nei trumpalaikiai įsipareigojimai.

Apibendrinant galima pasakyti, kad augantis finansinės priklausomybės koeficientas reiškia savininkų nuosavybės apsaugojimo prastėjimą. Įmonės apyvartinio kapitalo struktūra kinta, taigi kinta ir įmonės finansinė būklė. Bet galima daryti išvadą, kad įmonei bankrotas negresia, nes įsipareigojimai neviršija pusę į jos balansą įrašyto turto vertės.(nasdaqmx – internetinis puslapis).

Finansiniai stabilumo rodikliai savo normos ribose tik finansinės priklausomybės koeficientas per didelis kuris reiškia, kad įmonės veikla per daug finansuojama skolintomis lėšomis.

1.4. UAB „Marijampolės pieno konservai“ finansinės veiklos analizės išvados

Įmonės veiklos finansinė analizė yra vienas objektyviausių būdų tinkamai įvertinti informaciją, susijusią su įmonės veikla, ypač su jos finansais. Ji leidžia suprasti, ar įmonė eina teisingu keliu, padeda nustatyti įmonės pelningumą ir jos plėtros galimybes. Finansinė analizė yra būtina įmonės veiklai, jos pajamoms bei išlaidoms stebėti ir joms paskirstyti. Įmonės veiklos finansinės analizės įvertinimas padės priimti tikslius ir optimalius valdymo sprendimus, išlikti konkurencingiems rinkoje. Finansinė analizė naudinga įmonei dėl įvairių priežasčių, tačiau plačiąja prasme jos tikslas yra kvalifikuotai įvertinti finansinę būklę ir pateikti pagrįstas, objektyvias išvadas, padedant įmonių vadovams didinti veiklos efektyvumą.

Atlikus 2011-2013 m. įmonės vertikalią ir horizontalią balanso analizę, galima daryti išvadą, kad dabartinė UAB „Marijampolės pieno konservų“ būklė yra stabili, tačiau balanso rodikliai yra labai kintantys.

Atlikus 2011-2013 m. pelno (nuostolio) ataskaitos vertikalią ir horizontalią analizę galima teigti, kad įmonė eina teisinga linkme išskyrus 2012 m. kai buvo sumažėjęs grynasis pelnas ir pakilusi savikaina.

Pelningumo rodikliai yra vieni iš svarbiausių įmonės veiklos analizės procese, kadangi jie atspindi ne tik finansinį įmonės veiklos rezultatą, bet ir jos veiklos efektyvumą. Rinkos ekonomikos sąlygomis pelnas sudaro ekonominio įmonės vystymosi pagrindą. UAB „Marijampolės pieno konservai“ pelningumo rodikliai nėra labai aukšti. Galima daryti išvadą, kad įmonės padėtis gana normali.

Išanalizavus likvidumo rodiklius darome išvadą, kad didelių likvidumo problemų įmonė neturi, nes visais metais rodiklis buvo virš 1,2. Įmonei būtina išlaikyti tendenciją kad šis rodiklis nemažėtų, nes būtina, kad šio koeficiento reikšmė nenukristų žemiau 1,2

Atsargų apyvartumas dienomis didžiausias buvo 2011 m. ir 2013 m. Tai reiškia, kad įmonė buvo sukaupusi daug materialinių atsargų, kurios neatitiko pardavimų apimties.

Taigi, UAB „Marijampolės pieno konservai“ finansinės būklės įvertinimui naudotos horizontalioji, vertikalioji bei santykinių rodiklių analizės parodė, kad šios įmonės pagrindinė problema yra atsargos, augančios jų apimtys. Todėl reikia detaliau analizuoti įmonės atsargas, jų struktūrą bei atsargų valdymo specifiką. Šia detalesne analize galima įvertinti, kaip pagerinti UAB „Marijampolės“ atsargų valdymą bei padidinti veiklos efektyvumą.

2. TEORINIAI ATSARGŲ ANALIZĖS ASPEKTAI

Atsargomis laikomos įmonės žinioje esančios vertybės – trumpalaikis turtas, kuris skirtos parduoti įprasta tvarka arba sunaudoti teikiant paslaugas ar gaminant parduotinas prekes ir kurios vieną kartą dalyvauja gamybos ir aptarnavimo procese ir yra iš karto sunaudojamos įmonės veikloje uždirbant pajamas. Tai viena iš pagrindinių trumpalaikio turto rūšių, tiesiogiai dalyvaujanti uždirbant pajamas.

2.1. Trumpalaikio turto samprata ir klasifikacija

Trumpalaikio turto samprata. Turtas, kaip ir pati įmonės ūkinė veikla, yra labai įvairus ir gali būti klasifikuojamas pagal įvairius požymius:

1. Pagal paskirtį (žemė, pastatai ir statiniai, transporto priemonės, atsargos, skolos įmonei, pinigai)
2. Pagal užbaigtumo laipsnį (žaliavos, nebaigta gamyba, pagaminta produkcija)
3. Pagal naudojimo laiką (ilgalaikis ir trumpalaikis)
4. Pagal vaidmenį įmonės veikloje (aktyvus ir pasyvus). (auditum – internetinis puslapis).

Finansinėje apskaitoje ypač svarbią reikšmę turi turto skirstymas į ilgalaikį ir trumpalaikį. Svarbiausias tokio turto skirstymo požymis yra turto sunaudojimas ataskaitinio laikotarpio pajamoms uždirbti. Taigi, trumpalaikis turtas – tai turtas, kurį įmonė sunaudoja ekonominei naudai gauti per vienerius metus arba per vieną įmonės veiklos ciklą. Turtas trumpalaikiu laikomas ne kalendorine, bet ekonomine prasme. Per vieną ataskaitinį laikotarpį visiškai sunaudojamas turtas laikomas trumpalaikiu neatsižvelgiant į šio turto kainą. Trumpalaikiu turtu gali būti net pastatai, jeigu jie naudojami ne pačios įmonės gamybinei (prekybinei) veiklai vykdyti, o skirti perparduoti, pavyzdžiui, ilgalaikiu turtu prekiaujančioje įmonėje, kuri pastatų neįsigyja naudoti ilgą laiką, bet nuperka tikėdamasi perparduoti šiuos statinius už didesnę kainą (Stačiokas, Jefimovas, 2005). Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad įmonėje trumpalaikis turtas (atsargos sandėlyje) fiziškai gali būti labai ilgai – net keletą ar keliolika metų. Tačiau pradėtas naudoti pajamoms uždirbti šis turtas bus sunaudotas visas iš karto, o ne palaipsniui jo vertė bus perkelta į naujai gaminamą produkciją (arba prekybos įmonėse – į perparduodamų prekių savikainą arba įmonės veiklos sąnaudas). Kitaip sakant, priešingai nei ilgalaikis turtas, trumpalaikis turtas nenaudojamas pajamoms uždirbti ilgiau nei vieną ataskaitinį laikotarpį (vienerius finansinius metus). Suprantama, išimtis – kad ir ilgus metus naudojamas menkavertis turtas, kurio apskaitos metų metais neleidžia vykdyti optimalumo reikalavimas (Stačiokas, Jefimovas, 2005).

Be abejo, kiekvienai įmonei labai svarbus ilgalaikis turtas kaip stabilumo garantas. Tačiau labai svarbus ir trumpalaikis turtas. Pavyzdžiui, parduoti įmonės pastatą net ir labai norint (ypač susiklosčius blogai finansinei padėčiai) nėra lengva. Pirmiausiai, tai visada atima nemažai laiko. Antra, praradus patalpas vargu, ar būtų įmanoma ateityje uždirbti bent kiek daugiau pelno, nes dėl būsimų nuomos sąnaudų įmonės finansinė būklė dar labiau pablogėtų. Tuo tarpu atsargas, kaip ir visą trumpalaikį turtą, palyginti greitai galima paversti pinigais jas pardavus, žinoma dar geriau racionaliai sunaudojant uždirbant pajamas. Dėl šios priežasties trumpalaikis turtas ilgalaikio turto atžvilgiu ir laikomas likvidesniu. Žinoma, trumpalaikis turtas turi būti vertingas: sugedusių ar tiesiog niekam nereikalingų atsargų ir parduoti niekada nepavyktų. Dėl to šitoks nieko vertas turtas kartais dar vadinamas nelikvidžiu. Kadangi kiekvienas trumpalaikis turtas kuo greičiau turi būti paverstas pinigais, jis dar vadinamas apyvartiniu turtu(Stačiokas, Jefimovas, 2005).

Trumpalaikio turto klasifikacija. Metinėje finansinėje atskaitomybėje (balanse) trumpalaikis turtas suskirstytas į keturias grupes:

1. Atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys
2. Per vienerius metus gautinos sumos
3. Investicijos ir terminuoti indėliai
4. Gryni pinigai sąskaitoje ir kasoje(Stačiokas, Jefimovas, 2005).

Be abejo, balansas negali atspindėti visų įmonėje naudojamo turto niuansų. Nemažos trumpalaikio turto - debitorinių skolų įmonei sumos – pateikiamos yra ir kitose sąskaitose. Trumpalaikis, kaip ir ilgalaikis, turtas, balanse pateikiamas atvirkščiai proporcingai jo likvidumo laipsniui: pirmiausiai rodomas nelikvidžiausias trumpalaikis turtas – atsargos, po to likvidesnės (paprastai greičiau paverčiamos pinigais) trumpalaikės skolos įmonei, o galiausiai pavaizduojami patys gryni pinigai(Stačiokas, Jefimovas, 2005).

2.2.Atsargų samprata ir klasifikacija

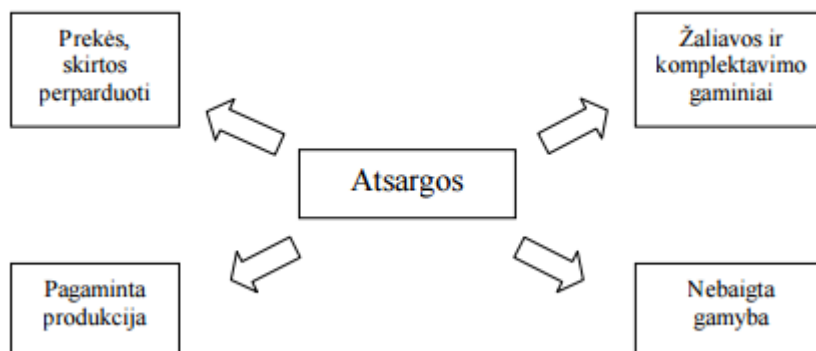
Atsargos - trumpalaikis turtas (žaliavos ir komplektuojamieji gaminiai, nebaigta gamyba, pagaminta produkcija bei pirktos prekės, skirtos perparduoti), kurį įmonė sunaudoja pajamoms uždirbti per vienerius metus arba per vieną įmonės veiklos ciklą. (Stačiokas, Jefimovas, 2005).

Atsargas, jų registravimo apskaitoje, jų įsigijimo savikainos nustatymo, sunaudotų (parduotų) atsargų ir jų likučių įkainojimo, atsargų apskaitos ir pateikimo finansinėje atskaitomybėje tvarką nustato 9 – tasis verslo apskaitos standartas. (aat – internetinis puslapis)

Atsargos apskaitoje ir finansinėje atskaitomybėje skirstomos į keturias grupes, tai:

- Žaliavos ir komplektavimo gaminiai;
- Nebaigta gamyba;

- Pagaminta produkcija;
- Pirktos prekės, skirtos perparduoti.(aat – internetinis puslapis)

17 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Atsargų grupės

Žaliavos ir komplektavimo gaminiai – įmonės įsigytas ar pasigamintas turtas (pienas, žaliavos, medžiagos, kuras, atsarginės detalės, tara, ir kt.), skirtas ne perparduoti, o suvartoti įmonės veikloje per įprastinį įmonės veiklos ciklą.

Nebaigta gamyba – įmonės gaminamos produkcijos, kuri pagal technologiją dar nėra visiškai užbaigta, bei nebaigtų teikti paslaugų vertė. Prie nebaigtos gamybos priskiriami nebaigti remonto darbai, siūti drabužiai, nebaigti rinkti baldai ir kt.

Pagaminta produkcija – produkcija, skirta parduoti arba sunaudoti įmonės viduje. Pirktos prekės, skirtos perparduoti, apima visas įmonės ir trečiųjų asmenų nusipirkta prekes nepriklausomai nuo jų rūšies, kainos, naudojimo laiko.

Pirktos prekės, skirtos perparduoti – įmonės įsigytos prekės, numatytos perparduoti. Joms priskiriamas ir ilgalaikis turtas, kurį įmonė ketina parduoti (Stačiokas, Jefimovas, 2005). Į balansą įrašomos visos nuosavybės teisė įmonei priklausančios atsargos, tai (Stačiokas, Jefimovas, 2005):

- a) kurios yra saugomos įmonėje;
- b) pirkėjams išsiųstos, kurios balanso sudarymo datą vis dar yra įmonės nuosavybė;
- c) tiekėjų išsiųstos įmonei, bet dar negautos, tačiau kurių nuosavybės teisė jau priklauso įmonei;
- d) laikinai išsiųstos perdirbimui;
- e) saugomos įmonei nepriklausančiose patalpose.

2.3. Atsargų vertinimas ir registravimas apskaitoje

Apskaitoje registruojant atsargas, jos įvertinamos įsigijimo (pasigaminimo) savikaina, o sudarant finansinę atskaitomybę – įsigijimo (pasigaminimo) savikaina arba grynąją galimo realizavimo vertę,

atsižvelgiant į tai, kuri iš jų mažesnė. Atsargų įkainojimo metodo pasirinkimas yra vienas iš svarbių vadybinių sprendimų, nes tai turi tiesioginę įtaką pardavimo savikainai.

Atsargų įsigijimo savikaina. Atsargų įsigijimo savikainą sudaro pirkimo kaina, pakoreguota atlikto pirktų atsargų nukainojimo ir gautų nuolaidų sumomis. Pirkimo kainos koregavimai, atlikti po atsargų užregistravimo apskaitoje ir susiję su atsargų nukainojimais ir nuolaidomis, apskaitoje parodomi taip:

1. jeigu atsargos parduotos - koreguojama parduotų prekių savikaina, mažinant ją nuolaidų ir nukainojimo suma;

2. jeigu atsargos dar neparduotos - koreguojama atsargų įsigijimo savikaina, mažinant ją nuolaidų ir nukainojimo suma, tenkančia neparduotoms atsargoms. Tačiau jei to padaryti neįmanoma arba netikslinga ir jei sumos reikšmingai neiškraipytų finansinės atskaitomybės, koreguojama parduotų prekių savikaina kaip nurodyta pirmame punkte (Bagdžiūnienė, 2004).

Nustatant atsargų įsigijimo savikainą, prie pirkimo kainos pridedami visi su pirkimu susiję mokesčiai bei rinkliavos (išskyrus tuos, kurie vėliau bus atgauti), gabenimo, paruošimo naudoti bei kitos tiesiogiai susijusios su atsargų įsigijimu išlaidos. Atsargų gabenimo, sandėliavimo ir kitos išlaidos gali būti pripažintos sąnaudomis (pardavimo savikaina) tą patį laikotarpį, kai buvo patirtos, jei sumos yra nereikšmingos.

Į atsargų įsigijimo savikainą neįskaitomas sumokėtas pridėtinės vertės mokestis, išskyrus tuos atvejus, kai šis mokestis negrąžintinas, o jo pripažinimas ataskaitinio laikotarpio veiklos sąnaudomis reikšmingai iškraipytų įmonės veiklos rezultatus.

Atsargos, įsigytos užsienio valiuta, apskaitoje registruojamos pirkimo dieną galiojančiu oficialiu Lietuvos Respublikos nacionalinės valiutos ir užsienio valiutos keitimo kursu ar santykiu. Kai atsargų judėjimo ir jų likučių ataskaitinio laikotarpio pabaigoje traukti į apskaitą faktine įsigijimo savikaina netikslinga arba neįmanoma, gali būti taikomi kiti įvertinimo būdai. Pavyzdžiui, mažmeninių kainų būdas, kuris dažnai taikomas mažmeninėje prekyboje vertinti dideliame kiekiui greitai kintančio asortimento atsargų, kurių pelningumas yra panašus. Šiuo atveju atsargų savikaina nustatoma iš atsargų likučių, įvertintų pardavimo kainomis, atimant bendrojo pelno dalį, kuri dažniausiai apskaičiuojama naudojant vidutinį kiekvienos prekių rūšies bendrojo pelno procentą. (Aat – internetinis puslapis)

Atsargų įkainojimo metodai. Atsargų įkainojimo metodo pasirinkimas yra vienas iš svarbių vadybinių sprendimų, nes tai turi tiesioginę įtaką pardavimo savikainai. Atsargų vertė gali būti įvertinta taikant įvairius vertinimo metodus, tai priklauso nuo atsargų judėjimo įmonėje. Kadangi praktiškai ne visada įmanoma susieti kiekvienos prekės judėjimą (fizinis prekių judėjimas įmonės veiklos metu) su jos kainos judėjimu (prekių įsigijimo išlaidų priskyrimas per ataskaitinį laikotarpį parduotų prekių savikainai ar sandėlyje likusių atsargų vertei), tai apskaičiuojant sunaudotų gamyboje

ar parduotų atsargų savikainą, įmonė gali taikyti FIFO, LIFO, svertinio (slenkančio) vidurkio, konkrečių kainų arba kitus atsargų įkainojimo metodus (Stankevičienė, 2012).

FIFO (firstin, firstout) metodas– „pirmas įėjo, pirmas išėjo“, t.y. atsargos įvertinamos pagal jų pirmos partijos įsigijimo savikainą. Šio metodo esmė yra ta, kad anksčiausiai parduotų (sunaudotų) atsargų savikaina apskaičiuojama pagal anksčiausiai įsigytų atsargų kainą. Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje likusios atsargos įkainojamos paskutinių įsigijimų (pasigaminimo) savikaina. Šį metodą rekomenduojama taikyti ir tais atvejais, kai negalima nustatyti, kurios atsargos buvo sunaudotos pirmiausiai. FIFO metodas geras todėl, kad juo gana tiksliai įvertinamos įmonės sandėliuose esančios atsargos. Kadangi šiuo atveju daroma prielaida, kad pirmiausia parduodamos (ar sunaudojamos) anksčiausiai pirktos prekės, vadinasi, atsargose lieka vėliausiomis (vadinasi, palyginti realiomis) kainomis įvertintos atsargos. Kitas šio metodo pranašumas yra tas, kad jis susieja fiziškai (tikrovėje) parduotų prekių įsigijimo savikainą su pajamomis, gautomis pardavus prekes, todėl apskritai FIFO atsargų apskaitos metodas dažniausiai leidžia tiksliai parodyti atsargų apskaitoje judėjimą (Stankevičienė, 2012).

LIFO (last – in, first – out) metodas gali būti taikomas tik tais atvejais, kai įmanoma nustatyti, kad vėliausiai įsigytos atsargos sunaudojamos pirmiausiai. Šio metodo esmė yra ta, kad anksčiausiai parduotų (sunaudotų) atsargų savikaina apskaičiuojama pagal vėliausiai įsigytų atsargų kainą. Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje likusios atsargos įkainojamos pirmųjų įsigijimų (pasigaminimo) savikaina. Nuolat taikant LIFO įvertinimo būdą, atsargos gali būti rodomos dešimtmečių senumo kainomis, nes daroma prielaida, kad nuolatos parduodamos vėliausiai pirktos prekės ar pagaminta produkcija. Kainų augimo laikotarpiu būtent LIFO metodu parduotų prekių savikainą galima įvertinti pagal to momento kainų lygį prekių rinkoje, - šis metodas infliacinės ekonomikos sąlygomis rodo mažiausią pelną, o defliacijos atveju – didžiausią; taip bent iš dalies susilpnėjusi valstybės ekonominio vystymosi įtaka įmonės veiklai. Taikant LIFO metodą laikomasi nuomonės, jog informacija apie kainų judėjimą ir tikslesnis įmonės veiklos rezultatų 9 apskaičiavimas yra svarbiau nei fizinio prekių judėjimo vaizdavimas apskaitoje bei atskaitomybėje ir atsargų likučio įvertinimas balanse (balanse atspindima likusių prekių vertė dažniausiai visiškai nesutampa su realia tų atsargų rinkos kaina, nes atsargų likutis laikotarpio pabaigoje įvertinamas seniausiomis atsargų pirkimo kainomis).

Svertinio vidurkio (vidutinės kainos) metodas gali būti taikomas, kai atsargos sumaišytos ir negalima nustatyti, kurios atsargos įsigytos ar pagamintos anksčiau. Šio metodo esmė yra ta, kad parduotų (sunaudotų) atsargų savikaina apskaičiuojama, šių atsargų kiekį dauginant iš ataskaitinio laikotarpio pradžioje buvusių ir per laikotarpį įsigytų atsargų kainų svertinio vidurkio. Vidutinė atsargų vieneto kaina apskaičiuojama ataskaitinio laikotarpio pradžioje buvusių ir per laikotarpį įsigytų atsargų vertę dalinant iš jų kiekio. Ta pačia vidutine kaina įkainojamas ir ataskaitinio laikotarpio pabaigoje likusios atsargos. Vidutinės kainos metodas geras tuo, kad labai lengva vesti apskaitą, atsargas

apskaitant periodiškai (nereikia stebėti, kaip nuosekliai pirktos atsargos sunaudojamos ar parduodamos). Tačiau vidutinės kainos metodas netiksliausias – išvedant rezultatus per ketvirtį, neįmanoma įvertinti pardavimų rezultatyvumo (Stankevičienė, 2012).

Kai atsargų judėjimas sutampa su jų kainų judėjimu ir žinoma konkrečiam tikslui skirtos atsargos, tai jos gali būti įkainojamos taikant *konkrečių kainų metodą*. Pagal šį metodą parduotų (sunaudotų) atsargų savikaina nustatoma kiekvieną parduotą (sunaudotą) atsargų vienetą įkainojant būtent to vieneto įsigijimo ar pagaminimo savikaina. Metodas pasiteisina, apskaitant brangias atsargas ar vykdant konkrečius projektus, užsakymus. Kitais atvejais jis reikalautų per daug darbo, nes taikant šį būdą reikia tiksliai žinoti, už kokią sumą pirktą kiekviena sandėlyje esanti prekė. Šis būdas netaikomas, jei yra daug atsargų vienetų, kurie gali būti lengvai keičiami vieni kitais. (Stankevičienė, 2012).

Įmonių finansininkai turi pasirinkti tokius atsargų įkainojimo būdus, kurie tiksliausiai atspindėtų įmonių veiklos rezultatus. Labai svarbu tai padaryti kvalifikuotai, nes nuo atsargų įvertinimo būdo priklauso ir Valstybinei Mokesčių Inspekcijai mokamų mokesčių suma. Daugelis šiek tiek atsakingiau savo įmonių ekonomiką tvarkančių atsargas, visada įvertina bent keliais metodais, kad galėtų išsiaiškinti įvairius įmonės veiklos aspektus. Kiekvienas metodas turi pranašumų ir trūkumų. Atsargų įvertinimo metodo pasirinkimą lemia jo įtaka balansui, pelno (nuostolio) ataskaitai, mokėtiniams mokesčiams ir valdytojų priimamiems sprendimams. Esminė problema, su kuria susiduriama renkantis atsargų įvertinimo metodą, yra prekių atsargų likučio vertės atspindėjimas balanse ir parduotų prekių savikainos parodymas pelno (nuostolio) ataskaitoje. LIFO metodas labiausiai tinka pelno (nuostolio) ataskaitai, tačiau nėra tinkamiausias atsargų likučiui vertinti ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, ypač ilgais kainų kilimo ar kritimo laikotarpiais. FIFO metodas labiausiai tinka balansui sudaryti, nes likusios neparduotos prekės 10 įvertinamos artimiausiomis balanso sudarymo metu esančiomis kainomis, todėl parodoma realesnė įmonės turto būklė (Stankevičienė 2012).

Iš paminėtųjų atsargų įkainojimo metodų labiausiai paplitęs yra FIFO metodas. Jis gali būti taikomas daugelyje skirtingų įmonių, nes dažniausiai pirmiausia parduodamos ar sunaudojamos anksčiausiai nusipirkto atsargos.

Pagal 9-ąją VAS, jei įmonės apskaitoje buvo taikomas LIFO metodas, tai finansinės atskaitomybės aiškinamajame rašte atsargos turės būti pateikiamos įkainotos LIFO metodu ir FIFO metodu arba grynąją galimo realizavimo verte, taip pat parodomos šių verčių skirtumas. LR pelno mokesčio įstatyme nustatyta, kad įmonės, skaičiuodamos pelno mokestį, atsargų sąnaudas nustato taikydamos FIFO metodą. Kitokį atsargų įkainojimo metodą, skaičiuodamos pelno mokestį, įmonės gali taikyti tik tuo atveju, jei dėl veiklos specifikos ir atsargų judėjimo kitokį metodą jos taiko sudarydamos finansinę atskaitomybę ir gauna vietos mokesčių administratoriaus sutikimą (Juškauskas, 2005).

2.4. Atsargų valdymo problemos

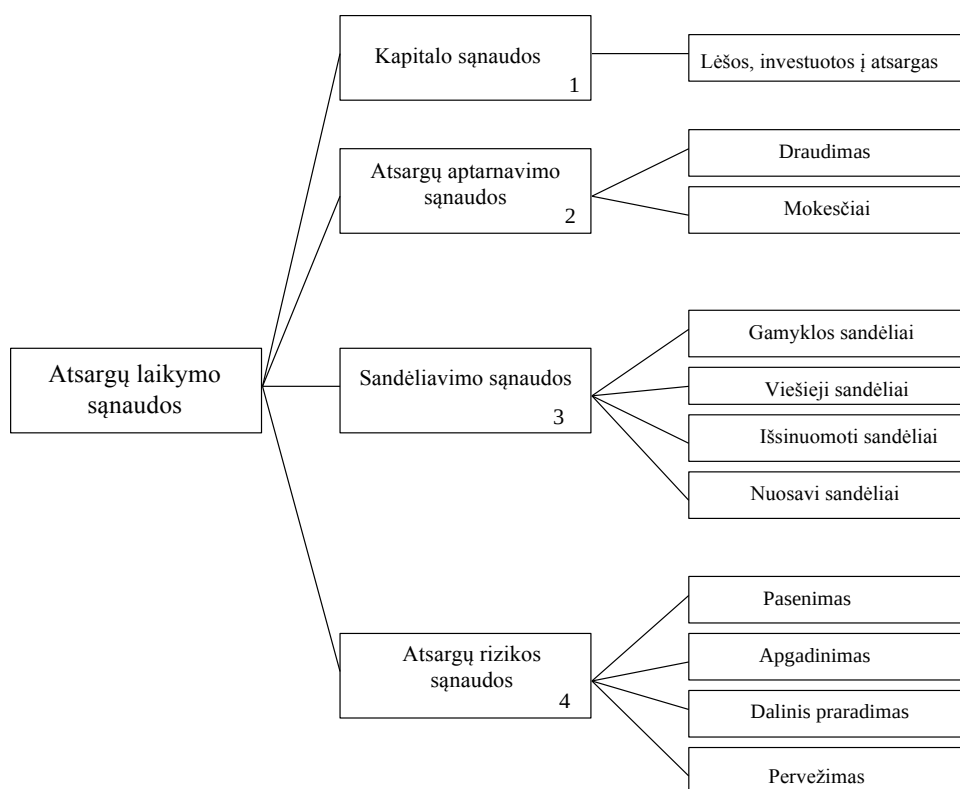
Atsargos sudaro esminę įmonės turto dalį, todėl jų perteklius gali sumažinti bendrąjį pelningumą dėl šių priežasčių:

- ✓ grynasis pelnas mažėja dėl išlaidų, susijusių su atsargų laikymu, tokių kaip draudimas, mokesčiai, sandėliavimas, vertės ir paklausos sumažėjimas, jeigu įmonė skolinasi pinigus išskirtinai atsargoms finansuoti;
- ✓ bendrasis turtas išauga dėl investicijų į atsargas, kas sumažina turto apyvartumą ar galimybę investuoti į kitą labiau pelningą turto rūšį.

Daugelis įmonių neskaiciuoja atsargų laikymo sąnaudų. Vietoj sąnaudų paprasčiausiai yra imama investuotų lėšų palūkanų norma, pridodant išlaidas atsargų draudimui ir mokesčius (Stankevičienė, 2012).

Atsargų laikymo sąnaudas sudaro daug skirtingų elementų. Prie atsargų laikymo sąnaudų reikia priskirti tik tas sąnaudas, kurios priklauso nuo laikomų atsargų kiekio.

18 pav. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Atsargų laikymo sąnaudų struktūra

1. **Kapitalo sąnaudos.** Atsargos užšaldo pinigus, kurie gali būti panaudoti kitoms investicijoms. Faktiškai visos įmonės stengiasi sumažinti atsargas, kadangi pripažįsta, kad perteklinės atsargos neigiamai veikia įmonės verslo ekonominius rezultatus. Įmonė turi nuspręsti, kokią grąžos norma yra įšaldoma grynujų pinigų pavidalu atsargose. Kai kuriais tam tikrais atvejais,

tokiais kaip žemės ūkio produktų finansavimas (lėšos), gali būti panaudotos sezoniniam atsargų kaupimui finansuoti. Produktai privalo būti paruošti ir laikomi taip, kad jie visiškai atitiktų visus vartotojų reikalavimus ir poreikius iki kito sezono pradžios (iki naujo derliaus). Šiuo atveju atsargų kaupimas yra trumpalaikis, ir faktinės skolinimosi išlaidos yra imamos kaip piniginės lėšos. Didmenininkams ir mažmenininkams tiesioginiai nuostoliai dėl atsargų valdymo atsiranda atsargas išėmus iš prekybos ar sandėlių ir atsargas perkėlus į kitą vietą. (aat – internetinis puslapis)

2. **Atsargų aptarnavimo išlaidos.** Jas sudaro nuosavybės mokesčiai (jeigu tokie yra), draudimo įmokos ne tiek nuo atsargų kiekio, kiek nuo to, iš kokių medžiagų pastatytas sandėlis, kada pastatytas ir pan. Draudimo sąnaudos gali būti skaičiuojamos kaip draudimo išmokų už praeitus metus suma, išreikšta procentais nuo dabartinės atsargų vertės.

3. **Sandėliavimo sąnaudos.** Jų dydis priklauso nuo sandėlio nuosavybės formos:

- a) *gamyklos sandėlio sąnaudos*, kurios dažniausiai pastovios. Jeigu ir kinta, tai priklauso ne nuo atsargų kiekio, o nuo to, kiek produktų praeina per sandėlį. Kintamas sąnaudas reikia priskirti prie atsargų laikymo sąnaudų, pastovios ir priskirstytosios sąnaudos nesiejamos su atsargomis.
- b) *viešojo sandėlio sąnaudos*, kurios savo ruožtu, skirstomos į aptarnavimo sąnaudas (priklauso nuo to, kiek prekių buvo atvežta ir kiek išvežta) bei saugojimo sąnaudas (priklauso nuo saugojimo laiko). Aptarnavimo sąnaudos, kurios sudaro didžiąją sandėliavimo sąnaudų dalį, reiktų priskirti prie sandėliavimo sąnaudų, o saugojimo sąnaudas – prie atsargų laikymo sąnaudų, nes viešųjų sandėlių įkainiai keičiasi, kintant saugomų atsargų kiekiui.
- c) *nuomojamieji sandėliai*, prie atsargų laikymo sąnaudų priskiriamas nuomos mokestis. Sandėlio nuomos mokestis, paprastai priklauso nuo atsargų kiekio, nes nuomojamas tam tikras pastovus sandėlio plotas.
- d) *nuosavo sandėlio sąnaudos*. Dauguma šių sąnaudų yra nekintamos ir priskiriamos prie sandėliavimo sąnaudų grupės. Tik tą sąnaudų dalis, kuri uždarius sandėlį dingsta, gali būti priskiriama prie atsargų laikymo sąnaudų. (Auditum – internetinis puslapis)

4. **Atsargų rizikos sąnaudos.** Rizikos išlaidos kiekvienos įmonės skiriasi, tačiau visose įmonėse jos yra skirstomos į:

- a) *pasenimo sąnaudas* - pasenusių prekių atsargų savybės pablogėja ir jų nebeįmanoma parduoti už normalią kainą. Tai atsitinka, kai prekių atsargos laikomos ilgiau nei jų gyvavimo ciklas. Sąnaudos yra lygios skirtumui tarp pradinės kainos ir kainos, už kurią dar įmanoma prekę parduoti;
- b) *apgadinimo sąnaudas* - atsiranda transportuojant ir saugant atsargas;

- c) dalinio praradimo sąnaudos - atsargos gali būti prarastos dėl vagysčių, prekės gali būti nusiųstos ne tam klientui. Žemės ūkio produkcija, gamtinės rūdos, birūs kroviniai gali būti prarandami transportuojant bei pakraunant ir iškraunant.
- d) pervežimo sąnaudos - jeigu atsargas sunku realizuoti vienam regione, jas stengiamasi pervežti į kitą. Jeigu yra per daug atsargų ir jas reikia pervežti į kitą vietą - sąnaudos priskiriamos prie atsargų laikymo sąnaudų. Tačiau, jei atsargos pervežamos, kad būtų išvengta atsargų trūkumo, sąnaudos priskiriamos transporto sąnaudoms. (Auditum - internetinis puslapis).

Bendrosios atsargų saugojimo išlaidos turi būti apskaičiuotos įvertinant visus išlaidų komponentus, parodytus 5 lentelėje.

5 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Atsargų saugojimo išlaidos

Sąnaudų rūšys	Žingsniai	Sąnaudų kategorijos	Paaiškinimai
Atsargų kaina	1	Vidutinė atsargų paskirstymo centre vertė	Tik kintamos sąnaudos, pastovios sąnaudos kintant atsargų lygiams nesikeičia
Kapitalo sąnaudos	2	Lėšų kaina	Lėšų, investuotų į atsargas, kaina, investicijos grąža turi būti lyginama su kitomis galimomis investicijomis
Atsargų aptarnavimo sąnaudos	3	Mokesčiai	Gatavos produkcijos nuosavybės mokesčiai
	4	Draudimas	Atsargų draudimo įmokų suma
Sandėlių ploto sąnaudos	5	Kintamos sandėliavimo sąnaudos	Tik tos sąnaudos, kurios priklauso nuo sandėliuojamų atsargų kiekio
Atsargų rizikos sąnaudos	6	Pasenimas	Pasenimas dėl atsargų laikymo
	7	Dalinis praradimas	Priklauso nuo atsargų kiekio
	8	Apgadinimas	Susijęs su atsargų lygiu
	9	Pervežimas	Jeigu atsargos pervežamos siekiant išvengti jų pasenimo
Skaiciavimas	10	Bendrosios atsargų laikymo sąnaudos procentais	3-9 žingsnyje skaičiuojamos sąnaudos procentais nuo bendros atsargų vertės
	11	Bendros atsargų laikymo sąnaudos piniginiiais vienetais	Padauginti bendrąsias atsargų laikymo sąnaudas (10 žingsnis) iš vidutinės vertės (1 žingsnis)

Daugelio įmonių vadybininkai bando gerinti įmonės rentabilumą didinant atsargų apyvartą. Bet noras padidinti atsargų apyvartą neįvertinant nei bendrųjų logistinės sistemos, nei tam tikrų veiklų išlaidų gali lemti rentabilumos mažėjimą. (Elibrary – internetinis puslapis

Kad įmonėje nekiltų šių finansinių problemų susijusių su atsargomis siūloma:

- Spartinti prekių pirkimo bei gamybos procesą bei prekių pristatymą pirkėjams jei bus greičiau pristatomos prekės, greičiau bus atsiskaitoma už gautas prekes.
- Gerinti atsiskaitymus su pirkėjais - finansininkai ar vadybininkai turi kontroliuoti atsiskaitymus, sekti nukrypimus, aiškintis priežastis, kodėl taip yra ir žinoma siūlyti palankesnius variantus pirkėjams dėl atsiskaitymų.
- Stengtis pailginti atsiskaitymus su kreditoriais trukmę-negaudami nustatyto laiku grynųjų pinigų iš pirkėjų, įmonė turės skolintis pinigų, kad laiku atsiskaitytu su kreditoriais. Tai įmonei nuostolinga.
- Paskatinti greitesnį sąskaitų apmokėjimą. Suteikti nedideles pinigines ar prekes nuolaidas už anksčiau apmokėtas sąskaitas;
- Pagreitinti sąskaitų išrašymo procesą. Vėlesnis sąskaitos išrašymas nukelia apmokėjimo terminus, kas pailgina apmokėjimo laikotarpį;
- Tiksliau planuoti prekių, medžiagų ar žaliavų poreikį artimiausiu laikotarpiu. Tai padeda išvengti nereikalingų medžiagų užsakymų, gamybos stabdymo ar atsargų pertekliaus. Planavimas leidžia ne tik palaikyti optimalų atsargų lygį, bet ir sumažinti sąnaudas, susijusias su papildomais užsakymais ar perteklinių medžiagų sandėliavimu.
- Palaikyti įvairių produktų skirtingus atsargų lygius, atsižvelgiant į tai, kada jos gali būti papildytos, kiek jos svarbios veiklai, tobulinti prognozavimą.
- Skatinti lanksčiau dirbti pardavimų skyrių, kad laiku būtų reaguojama į kliento poreikius, palaikant kuo mažesnę atsargų lygį mažiausiais kaštais.
- Atsisakyti mažo apyvartumo prekių ir pašalinti pasenusias ar nenaudojamas atsargas.

2.5. Atsargų valdymo priemonės

Teorijoje yra išskiriamos trys atsargų valdymo sistemos:

Fiksuoto atsargų užsakymo dydžio, kuri gali būti naudojama, jei: atsargų valdymo išlaidos yra labai didelės ir jas galima apskaičiuoti; atsargų poreikis ir realizavimo apimtys įmonėje yra pastovūs; nėra kintamųjų atsargų užsakymo išlaidų.

Antroji atsargų valdymo sistema yra **fiksuoto laiko tarp atsargų užsakymų sistema**. Anot Aleknevičienės V., ši sistema gali būti naudojama, esant nedidelėms atsargų valdymo išlaidoms, kuomet egzistuoja apribojimai, susiję su transporto priemonių keliamąja galia bei tuomet, kai atsargos tiekiamos nustatytais (pastoviais) terminais.

Trečioji atsargų valdymo sistema - **modifikuota fiksuoto laiko tarp užsakymų atsargų valdymo sistema**. Ji naudotina, kai reikia ypač greitai reaguoti į realizavimo apimčių pasikeitimus ir kai yra nustatytas minimalus atsargų užsakymo dydis.

Prieš pasirinkdama tinkamiausią atsargų valdymo metodą, įmonė turi įvertinti, kuri sistema jai yra geriausia, tai yra, visi jos priimami sprendimai turi būti susiję su mažiausių bendrųjų atsargų valdymo išlaidų mažinimo tikslu ir geros logistinės sistemos sukūrimu įmonėje.

Kiekviena iš minėtų sistemų įmonei turi padėti atsakyti į tris svarbiausius klausimus:

1. Kokio dydžio visų pardavimų atsargos natūrine išraiška turi būti įmonės sandėlyje;
2. Kokia atsargų apimtis natūrine išraiška turi būti užsakyta ar pagaminta duotu momentu;
3. Kokiu momentu reikia užsakyti ar pagaminti atsargas.

Aleknevičienė V. pastebi, kad per didelės atsargos finansiškai nėra naudingos, lygiai taip pat kaip ir per mažos. Svarbu yra turėti tokio dydžio atsargas, kad jų nauda būtų didesnė nei laikymo išlaidos. Be to, svarbu yra teisingai prognozuoti pardavimų apimtį prieš atsargų poreikio lygio nustatymą. Jei duota pardavimų apimtis pasiekama mažesnėmis investicijomis į atsargas, tai firmos pelningumas didės. Todėl, radusi tinkamus atsakymus į nagrinėtus klausimus, įmonė atsargų kaups tiek, kad išliktų išlaidų ir naudos pusiausvyra.

2.6. Atsargų įtaka įmonės pelningumui

Atsargos daro įtakos įmonės finansams, o finansinė veikla susieta su gaminamo gaminio (prekių) paklausa. Paklausa nulemia gamybos (pardavimo) planus.

Didžiausia problema yra ta, kad paklausa yra nepriklausoma ir ją sunku prognozuoti. Pardavimų prognozė yra labai svarbus atsargų valdymo aspektas. Vienas iš prognozavimo metodų - *pirkėjų apklausa*. Tačiau ji yra gana brangi, o gaunama informacija būna nepakankamai tiksli. Kitas variantas - *apklausti pardavėjus, pardavimo vadybininkus, bei šios srities ekspertus*. Tai gana greitas ir nebrangus informacijos gavimo būdas. Tačiau gauta informacija nėra visiškai objektyvi. Jos gali būti atliekamos naudojantis duomenimis iš atsargų saugojimo vietos. Šie duomenys įmonei reikalingi atliekant atsargų užsakymo analizei, ne viena prognozė negarantuoja 100%, bet jų pagrindu įmonė kontroliuoja atsargų apyvartumą ir ar verta pirkti tas pačias atsargas ar ieškoti naujas. Šiuo metu vis populiaresnė tampa *laiko faktoriaus strategija*. Jos tikslas - kuo labiau sutrumpinti laiko tarpą tarp žaliavos gavimo ir galutinio produkto pristatymo vartotojui. Kuo šis laikas trumpesnis, tuo mažiau svarbus yra prognozės tikslumas, nes įmonė gali greičiau reaguoti į paklausos pokyčius.

Kai kurie gaminiai (gamybinėse įmonėse) gali turėti ir priklausomą ir nepriklausomą paklausą. Nepriklausomos paklausos gaminių užsakymams valdyti naudojamos dvi sistemos:

1. Fiksuoto gaminių kiekio, skaičiaus sistema.

2. Fiksuoto laiko sistema.

Fiksuoto kiekio sistemoje atsargų dydis nuolat kontroliuojamas ir kai atsargos sumažėja iki nustatyto lygio, daromi nauji užsakymai atsargoms papildyti. Reguliavimo parametrais šioje sistemoje yra užsakymo taškas ir užsakymo dydis. Fiksuoto laiko sistemoje atsargoms papildyti daromi užsakymai lygiais periodais. Užsakomas produkto kiekis yra nepastovus dydis ir ši sistema geriau tinka atsargoms sudaryti, kai maža gaminio kaina, o išlaidos atsargoms laikyti didelės. Atsargų su priklausoma paklausa valdymo sistema remiasi gamybos planu. Šio planavimo tikslas yra sudaryti tik dabartiniam gamybos planui reikalingų medžiagų atsargas. Priklausomos paklausos valdymo sistemoje atsargoms planuoti sudaromas detalus gamybos planas, tiksliai apskaičiuojama medžiagų vertė, nustatomos tikslios atsargų normos ir laikas, per kurį turi būti atliktas užsakymas. Kad gamyba nuolat turėtų reikiamas atsargas daroma gamybinės ūkinės veiklos analizė.

Analizės tikslas - atrasti pačius ekonomiškiausius gamybos aprūpinimo atsargomis būdus, t. y. reikalingas medžiagas, žaliavas, elementus pristatyti laiku, aplenkiant sandėlius, laikymą ir t.t. Tokiam gamybos būdui reikia atlikti daug skaičiavimų, tiksliai organizuoti gamybos procesus, pasitelkiant automatizuotas ir automatines valdymo sistemas.

Automatizuota ir integruota užsakymų apdorojimo sistema, kuri renka informaciją apie paklausą, prognozuoja ir planuoja gamybą, leidžia sutrumpinti tam tikrus užsakymo ciklo elementus ir pagreitinti atsargų papildymą. Efektyvios informacinės sistemos leidžia sumažinti atsargų kiekį, o padidėjus paklausai - operatyviai papildyti atsargas.

Atsargų kiekio sumažėjimas gali pagerinti įmonės investicijų grąžos ir pelningumo rodiklius:

1. Sumažinus atsargų laikymo sąnaudas padidėja pelningumas. Taip pat padidėja ir pelno norma, nes gaunama daugiau pelno iš to paties pinigų kiekio.
2. Pagerėja įmonės turto grąžos rodikliai.
3. Padidėja atsargų apyvartumo koeficientas.

Bet, reikia pastebėti, kad beatodairiškas atsargų lygio mažinimas (siekiant sutrumpinti apyvartumą) gali turėti neigiamų pasekmių - pablogėti klientų aptarnavimo kokybė ar dėl žaliavų trūkumo sutrikti gamybiniai procesai. Todėl vertinant atsargų valdymo efektyvumą reikia atkreipti dėmesį ir į neįvykdytų užsakymų, prastovų dėl žaliavų trūkumo skaičiaus dinamiką, atsargų valdymo kaštų pokyčius ir pan. Įmonėje palaikomas atsargų lygis turi būti minimalus, tačiau užtikrinantis ekonomišką ir nepertraukiamą darbo procesą (Juškauskas, 2005).

3.UAB „MARIJAMPOLĖS PIENO KONSERVAI“ ATSARGŲ VALDYMO SPRENDIMŲ PRIĖMIMO ĮTAKA VEIKLOS FINANSINIAMS REZULTATAMS

Atlikta UAB „Marijampolės pieno konservai“ finansinės būklės analizė parodė, kad šios įmonės pagrindinė problema yra atsargos, o tiksliau augančios jų apimtys. Didelės atsargų apimtys sukelia daug problemų, tokių kaip sandėliavimo sąnaudos, atsargų aptarnavimo sąnaudos, kapitalo sąnaudos, atsargų rizikos sąnaudos. Todėl įmonei svarbu priimti tam tikrus sprendimus, kurie yra susiję su atsargų valdymu įmonėje.

3.1. Įmonės atsargų apyvartumo skaičiavimas

Norint plėtoti savo veiklą, įmonė turi būti apsirūpinusi trumpalaikiu turtu. Šis turtas įmonei yra vienas iš būtinų gamybos ir prekybos išteklių, be kurių įmonė nefunkcionuoja. Finansų specialistams būtina nuolat analizuoti įmonės apsirūpinimą trumpalaikiu turtu ir esamomis atsargomis, įvertinti atsargų būklę, materialinį atsargų apyvartumą. Gamybos veiklos procese visada yra nuolatinė trumpalaikio turto transformacija, t.y. įmonė perka medžiagas ir iš jų gamina prekes. Parduodant prekes dažnai susidaro pirkėjų įsiskolinimas, iš kurių tik vėliau gaunami gryniesi pinigai. Manytina, kad įmonė turi rūpintis finansiniais ištekliais visam savo veiklos ciklui. Norint žinoti, kokią veiklos ciklo dalį įmonė turi finansuoti savo lėšomis, turime apskaičiuoti šiuos rodiklius:

1. Atsargų apyvartumas: (AA) = Pardavimo savikaina / Vidutinės atsargos

$$AA_{2011} = 184166546 / 28821984 = 6,4 \text{ k. } 365 / 6,4 = 57 \text{ d.}$$

$$AA_{2012} = 191408700 / 29528258 = 6,5 \text{ k. } 365 / 6,5 = 56 \text{ d.}$$

$$AA_{2013} = 239424077 / 40674874 = 5,9 \text{ k. } 365 / 5,9 = 62 \text{ d.}$$

Įmonės atsargų apyvartumas rodo, per kiek dienų kiekvienos rūšies atsargos parduotos ir papildytos. UAB „Marijampolės pieno konservai“ atsargos vidutiniškai 2011 m. apsivertė per 57 d.; 2012 m. – 56 d.; 2013 m. – 62 d. Taigi matyti, kad atsargų apyvartumas sulėtėjo.

2. Debitorinių įsiskolinimų apyvartumas (DĮA) = Pardavimo pajamos /Debitoriniai įsiskolinimai

$$DĮA_{2011} = 203036385 / 51403357 = 3,95 \text{ k. } 365 / 3,95 = 92 \text{ d.}$$

$$DĮA_{2012} = 206150885 / 53193795 = 3,87 \text{ k. } 365 / 3,87 = 94 \text{ d.}$$

$$DĮA_{2013} = 273825870 / 77161560 = 3,55 \text{ k. } 365 / 3,55 = 103 \text{ d.}$$

Debitorinių įsiskolinimų apyvartumo rodiklis parodo pirkėjų įsiskolinimo apmokėjimo periodą dienomis. Kaip matyti 2011-2012 m. rodiklis 94 d. 2013 metais pirkėjų įsiskolinimai jau padidėjo iki 103 d. Iš gautų duomenų galime teigti, kad yra pavojus kauptis įsiskolinimams.

3. Skolų tiekėjams apyvartumas (STA)= Pardavimo savikaina / Skolos tiekėjams

$STA\ 2011 = 184166546 / 11399254 = 16,2\ k.\ 365 / 16,2 = 23\ d.$

$STA\ 2012 = 191408700 / 19192109 = 9,9\ k.\ 365 / 9,9 = 37\ d.$

$STA\ 2013 = 239424077 / 28901918 = 8,3\ k.\ 365 / 8,3 = 44\ d.$

Iš pastarųjų dviejų straipsnių matyti, kad įmonė su savo tiekėjais atsiskaito beveik trigubai greičiau nei pirkėjai su ja dėl to gali kilti įmonėje finansinių problemų. Tačiau 2011-2013 m. laikotarpiu įmonės atsiskaitymas su tiekėjais lėtėja. Jos tiekėjams tai gal ir negera žinia tačiau įmonei taip geriau dėl lėtai atsiskaitančių pirkėjų

4. Atsargų apyvartumas dienomis-(AAP)=Vidutinės atsargos*365/ Parduotų prekių savikaina

$AAP\ 2011 = 28821984 * 365 / 184166546 = 57\ d.$

$AAP\ 2012 = 29528258 * 365 / 191408700 = 56\ d.$

$AAP\ 2013 = 40674874 * 365 / 239424077 = 62\ d.$

Pokytis: 5 d.

Atsargų apyvartumas dienomis rodiklis rodo, kad atsargos 2012-2011 m. įmonėje trumpiau 1 d. 2013-2011 m galima pastebėti kad atsargų apyvartumas pailgėjo 5 d. nuo 57 d. iki 62 d.

5. Skubaus padengimo koeficientas-(SPK)=Trumpalaikis turtas – Atsargos / Trumpalaikiai įsipareigojimai.

$SPK\ 2011 = 51826096 - 27164458 / 40004103 = 0,62\ k.$

$SPK\ 2012 = 48099277 - 18381643 / 34001686 = 0,87\ k.$

$SPK\ 2013 = 83000524 - 40674874 / 48259642 = 0,88\ k.$

Pokytis: 0.16 k.

Skubaus padengimo koeficientas nustatė, kad 2011 m. labiausiai likvidus turtas viršijo trumpalaikius įsipareigojimus 0,62 karto; 2012 m. – 0,87 karto, o 2013 m. – 0,88 karto. Tai gana gera įmonei būklė, kadangi gali greitai padengti skolas.

6. Pagamintos produkcijos atsargų efektyvumas - (PPAE) = Pagaminta produkcija / Pardavimai

$PPAE\ 2011 = 10269974 / 203036385 = 0,05\ k.$

$PPAE\ 2012 = 11287660 / 206150885 = 0,05\ k.$

$PPAE\ 2013 = 24255381 / 273825870 = 0,09\ k.$

Pokytis: 0,04 k.

Pagamintos produkcijos atsargų efektyvumo rodiklis apibūdina parduotos pagamintos produkcijos imlumą pagamintos produkcijos atsargoms. Taigi iš rezultatų matyti, kad imlumas yra padidėjęs nuo 0,05 k. 2011 m. iki 0,09 k. 2013 m. Tai geras reiškinys.

3.2. UAB „Marijampolės pieno konservai“ atsargų analizė 2011-2013 m.

Horizontalioji atsargų analizė. Atsargos 2011-2012 m. sumažėjo 32% (nuo 27,2 mln. Lt. 2011 m. iki 18,4 mln. Lt. 2012 m.), tačiau 2012-2013 m. padidėjo net 121% (nuo 18,4 mln. Lt. 2012 iki 40,7 mln. Lt.). Daugiausiai sumažėjo prekių, skirtų perparduoti vertė (net 98%) nuo 2,8 mln. Lt. 2011 m. iki 0,05 mln., tai įtakojo sumažėjusi prekių paklausa kurios perkamos perparduoti (sūreliai, dešra, varškė ir t.t.) Taip pat sumažėjo dėl per mažo reklamavimo. Taip pat labai sumažėjo prekių kurios dar nebaigtos gaminti 68% nuo 10,3 mln. Lt. 2011 m. iki 3,3 mln. Lt. 2012 m. Dėl šios priežasties padidėjo pagamintos produkcijos net 10% 10,3 mln. Lt. 2011 m. iki 11,3 mln. Lt. 2012 m. Žaliavos ir komplektavimo gaminiai sumažėjo labai minimaliai 1% nuo 3,76 mln. Lt. 2011 m. iki 3,75 mln. Lt. 2012 m.

2013 m. Labai stipriai išaugo prekių skirtų perparduoti vertė – net 1720,4% (nuo 0,05 mln. Lt. 2012 m. iki 1 mln. Lt. 2013 m.). Tai įtakojo didesnis įmonės dėmesys šiai sričiai, tiesiog aktyviau ir plačiau buvo pardavinėjamos prekės, kurias pagamino ne pati įmonė. Žaliavos ir komplektavimo gaminiai padidėjo 91% (nuo 3,7 mln. 2012 m. iki 7,1 mln. Lt. 2013 m.) dėl didėjančios gamybos. nebaigta gamyba padidėjo 150,1% (nuo 3,3 mln. Lt. 2012 m. iki 8,2 mln. Lt. 2013 m.). Pagamintos produkcijos padaugėjo sandėliuos 114,9% (nuo 11,3 mln. Lt. 2012 m. iki 24,2 mln. Lt. 2013 m.), nes buvo pagaminama daugiau nei parduodama.

Procentai labiausiai padidėjo prekės skirtos perparduoti tačiau didžiausiu kiekiu išaugo pagaminta produkcija ji paaugo nuo 10,3 mln. Lt. 2012 m. iki 24,3 mln. Lt. 2013 m. ši dalis yra probleminė sritis

7 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Atsargų horizontalioji analizė

					2012- 2011 m.	2013- 2012 m.	2012-2011 m. proc.	2013- 2012 m. proc.
		2011 m.	2012 m.	2013 m.				
I.1.	Atsargos	27164458	18381643	40674873,65	-8782815	22293230,65	-32%	121%
	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai							
I.1.1.		3763362	3741928	7147379,25	-21434	3405451,25	-1%	91%
I.1.2.	Nebaigta gamyba	10298595	3295378	8240346,12	-7003217	4944968,12	-68%	150%
I.1.3.	Pagaminta produkcija	10269974	11287660	24255380,88	1017686	12967720,88	10%	115%
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti	2832527	56677	1031767,13	-2775850	975090,13	-98%	1720%

Vertikali atsargų analizė. Iš vertikalios atsargų analizės matome, kad žaliavos ir komplektavimo gaminių reikšmė atsargų sudėčiai 2012 metais išaugo 6% nuo 3,76 mln. Lt. 14% 2011 m. iki 3,74 mln. Lt. 2012 m. kas sudarė 20%. Palyginus su 2013 m. Žaliavų ir komplektavimo gaminių įtaka atsargų sudėčiai sumažėjo 2% nuo 20 % 3,74 mln. Lt. 2012 m. iki 18% 7,14 mln. Lt. 2013 m. Nebaigto gamybos įtaka atsargų sudėčiai sumažėjo 2012-2011 m. sumažėjo 20% nuo 38% 10,3 mln. Lt. 2011 m. iki 18% 3,3 mln. Lt. 2012 m. Kitais metais procentinis pokytis atsargose buvo minimalus 2% nuo 3,3 mln. Lt. 2012 m. iki 8,2 mln. Lt. 2013 m. Pagaminta produkcija 2012-2011 m. padidėjo net 23% nuo 10,3 mln. Lt. 2011 m. iki 11,3 mln. Lt. 2012 m. Sekančiais metais 2013-2012 m. šis pokytis buvo minimalus pagamintos produkcijos sumažėjo 1% atsargų dalyje. Prekės skirtos perparduoti 2012-2011 m. sumažėjo gana stipriai nuo 10% 2,8 mln. Lt. 2011 m. iki 1% 0,05 mln. Lt. 2012 m. Sekančiais metais 2013-2012 m. prekės skirtos perparduoti minimaliai išaugo 1%.

Atsargas vertinant vertikalia analize galima pastebėti, kad problemiškesiausia sritis yra pagaminta produkcija.

6 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ atsargų vertikaloji analizė 2011-2013 m.

		2011 m.		2012 m.		2013 m.		2012-2011	2013-2012
		Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.		
I.1.	Atsargos	27.164.458	100%	18381643	100%	40674874	100%	0%	0%
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	3.763.362	14%	3741928	20%	7147379	18%	6%	-2%
I.1.2.	Nebaigta gamyba	10.298.595	38%	3295378	18%	8240346	20%	-20%	2%
I.1.3.	Pagaminta produkcija	10.269.974	38%	11287660	61%	24255381	60%	23%	-1%
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti	2.832.527	10%	56677	1%	1031767	2%	-9%	1%

Apibendrinant, galima teigti, kad problemiškesios sritys yra nebaigta gamyba ir pagaminta produkcija nes jų laikymo rizika yra didelė ir tai neigiamai atsiliepia įmonės pelningumui.

3.3.UAB “Marijampolės pieno konservai“ atsargų valdymo tobulinimo priemonės

Atlikę detalią atsargų valdymo analizę UAB „Marijampolės pieno konservai“, matyti, kad įmonė turi problemų su atsargų valdymu. Nustatyta, kad įmonė turi finansuoti sandėlyje laikomas atsargas, kurių apyvartumas finansiniais metais, palyginus su praėjusiais pagreitėjo 5 dienom ir siekia 62 dieną. Tai reiškia, kad įmonė turi rasti papildomų lėšų, kad galėtų finansuoti likusias 3 d. (62 + 44 – 103). Taip pat nustatyta, kad įmonės atsargų horizontalioje ir vertikalioje analizėje probleminė sritis yra pagaminta produkcija jos viso laikotarpio išaugimas buvo didžiausias

Atlikta analizė leido nustatyti, kad UAB „Marijampolės pieno konservai“ tikslinga labiau kontroliuoti ir planuoti pagamintos produkcijos atsargas, nes įmonei naudinga, kad sandėliai būtų kuo tuštesni tai leistų sumažinti atsargų laikymo sąnaudas.

3.4. Atsargų įtaka UAB „Marijampolės pieno konservai“ veiklos rezultatams

Priėmus atsargų valdymo sprendimus, t.y. sumažinu užsakomų atsargų kiekius, svarbu įvertinti šios priemonės įtaką UAB „...“ veiklos finansiniams rezultatams. Taigi buvo atlikta įmonės balanso, pelno (nuostolių) ataskaitos ir santykinų rodiklių prognozė 2014 m.

3.4.1. Projektinis UAB „Marijampolės pieno konservai“ balansas 2011-2013 m.

Prognozuojamame įmonės balanse buvo keičiama tik atsargų grupė. Kiekvienas atsargų punktas prognozuojamame balanse buvo mažinamas 10%, nes jos yra per didelės norint sumažinti pagamintos produkcijos sandėlyje kiekį, kai pagaminamų prekių kiekis bus mažesnis nei paklausos tada mažės pagaminta produkcija sandėliuose, nes pagaminta yra nelikvidus įmonės turtas, kuris stovi sandėlyje ir įšaldo likvidžias įmonės lėšas. Atitinkamai mažinant atsargas turte nuosavo kapitalo mokėtinose sumose mažėja skolos tiekėjams dėl to šioje dalyje bus pateikiama turto ir kapitalo dalyje pakitusių punktų lentelių ištraukos.

8 lentelė Projektinis UAB „Marijampolės pieno konservai“ balansas 2011-2013 m.

		2011	2012	2013	Prognozuojamas
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	51.826.096	48099277	83000524	74700472
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	29.065.231	18626620	41330952	37197857
I.1.	Atsargos	27.164.458	18381643	40674874	36607386,29
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	3.763.362	3741928	7147379	6432641,325
I.1.2.	Nebaigta gamyba	10.298.595	3295378	8240346	7416311,508
I.1.3.	Pagaminta produkcija	10.269.974	11287660	24255381	21829842,79
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti	2.832.527	56677	1031767	928590,417

Iš lentelės matyti kad kiekviena atsargų grupė sumažėjo 10% Atsargos sumažėjo nuo 40,6 mln. Lt. 2013 m. iki 36,6 mln. Lt. Prognozuojamais metais. Žaliavos ir komplektavimo gaminiai sumažėjo nuo 7,1 mln. Lt. 2013 m. iki 6,4 mln. Lt. Prognozuojamais metais. Nebaigta gamyba sumažėjo nuo 8,2 mln. Lt. 2013 m. iki 7,4 mln. Lt. Prognozuojamais metais. Pagaminta produkcija sumažėjo nuo 24,2 mln. Lt. 2013 m. iki 21,8 mln. Lt. Prognozuojamais metais. Pirktos prekė skirtos perparduoti sumažėjo nuo 1 mln. Lt. 2013 m. iki 0,93 mln. Lt. Prognozuojamais metais. Bendrame rezultate sumažėjo nuo 83 mln. Lt. 2013 iki 74,7 mln. Lt. visas sumažėjimas gavosi 8300052 Lt. prognozuojamais metais.

9 lentelė. Projektinis UAB „Marijampolės pieno konservai“ balansas 2011-2013 m.

		2011	2012	2013	Prognozuojami
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	40004103	34001686	48259642	39959590
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	99784	3362070	80945	80944,98
II.2.	Finansinės skolos	18693459	11881084	388	388,2150782
II.2.1.	Kredito įstaigoms	18693459	11881084	388	388,37
II.2.2.	Kitos skolos				
II.3.	Skolos tiekėjams	16883344	16049357	34677287	26377234,2
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	1710896	87586	6433968,14	6433968,14
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai	656091		1856139	1856139
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	1915970	1570107	2967094,6	2967094,6
II.7.	Atidėjiniai				
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	44559	1051482	2243820,44	2243820,44

Kaip matome iš lentelės sumažėjo skolos tiekėjams nuo 34,6 mln. Lt. 2013 m. iki 26,4 mln. Lt. Prognozuojamais metais tuo pačiu kito ir visa per vienerius metus mokėtinų sumų ir trumpalaikių įsipareigojimų grupė nuo 48,2 mln. Lt. 2013 m. iki 40 mln. Lt. Prognozuojamais metais.

3.4.2. Projektinė UAB „Marijampolės pieno konservai“ pelno (nuostolių) ataskaita

Prognozuojamoje pelno (nuostolio) ataskaitoje dėl sumažėjusių atsargų kurias mažinom, nes tai įmonės probleminė sritis sumažėjo ir pardavimų pajamos bei savikaina. Tačiau pajamos ir savikaina sumažėjo 11% dėl to, nes buvo neefektyviau išnaudojamos atsargos, o savikaina sumažėjo, nes prekės truputį atpigo. Pateiktoje lentelėje matome kaip atsargų pokytis paveikė grynąjį pelną. Prognozuojamu laikotarpiu sumažėjo pajamos dėl to, nes buvo mažiau perkama atsargų, kad sumažinti pagamintas prekes sandėliuose tuo pačiu sumažėjo ir prekių savikaina, nes jų tiesiog buvo mažiau ir jos atpigo. Dėl šių priežasčių bendrasis pelnas sumažėjo nuo 34,4 mln. Lt. 2013 m. iki 30,6 mln. Lt. Prognozuojamu laikotarpiu. Tipinės veiklos pelnas kito tik dėl to, nes buvo prieš tai minėtas bendrasis pelnas, nes veiklos sąnaudos nekito. Taip pat tik dėl to kito ir tipinės veiklos pelnas. Pelno mokestis sumažėjo dėl sumažėjusio pelno.

**10 Lentelė. Projektinė UAB „Marijampolės pieno konservai“ Pelno (nuostolio)
ataskaita 2011-2013 m.**

Eil. Nr.	Straipsniai	2011	2012	2013	Prognozuojamas
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	203.036.385	206150885	273825870	243705024
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA	184.166.546	191408700	239424077	213087429
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	18.869.839	14742185	34401793	30617596
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS	14.385.216	10921062	17870131	17870131
IV.1.	Pardavimo	4.557.273	5440581	9990930	9990930
IV.2.	Bendrosios ir administracinės	9.827.943	5480481	7879201	7879201
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	4.484.623	3821123	16531662	12747465
VI.	KITA VEIKLA	273.986	500162	311725	311725
VI.1.	Pajamos	296.643	786340	465908	465908
VI.2.	Sąnaudos	22.657	286178	154183	154183
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-758.984	(1472219)	(1171548)	(1171548)
VII.1.	Pajamos	32.384	146295	400744	400744
VII.2.	Sąnaudos	791.368	1618514	1572292	1572292
VIII.	ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	3.999.625	2849066	15671839	11887642
IX.	PAGAUTĖ				
X.	NETEKIMAI				
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	3.999.625	2849066	15671839	11887642
XII.	PELNO MOKESTIS	849.813	1189872	3032142	2684526
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	3.149.812	1659194	12639697	9203116

3.4.3. Prognozuojami UAB „Marijampolės pieno konservai“ santykiniai rodikliai

**11 lentelė. UAB “Marijampolės pieno konservai”
pelningumo rodikliai 2011 – 2013 m.**

Rodiklis	2011 m.	2012 m.	2013 m.	Prognozuojami
Bendrasis pelningumas	9,29%	7,15%	12,56%	13%
(Bendras pelnas / Pardavimai)				
Grynasis pelningumas	1,55%	0,80%	4,62%	7%
(Grynasis pelnas/ Pardavimai)				
Veiklos pelningumas	2,21%	1,85%	6,04%	5%
(Veiklos pelnas/ Pardavimai)				
Turto pelningumas (turto grąža)	19,17%	10,10%	21,74%	27,73%
(Grynas pelnas/Įmonės turtas)				
Nuosavo kapitalo pelningumas	14,46%	7,08%	16,25%	20,73%
(Grynasis pelnas/Nuosavas kapitalas)				

Atlikta pelningumo rodiklių analizė prognozuojamais metais rodo, kad bendrasis pelningumas prognozuojamais metais pakilo labai minimaliai iki 13 %. Vadinasi patiriamos aukštos valdymo išlaidos. Visi pelningumo rodikliai auga taigi reikia eiti tokia linkme kaip prognozuojama.

Grynasis pelningumas priklausomas nuo grynojo pelningumo ir pardavimų prognozuojamais metais jis pakilo iki 7%.

Turto pelningumo rodiklis, prognozuojamais metais buvo didžiausias 27,73% tai reiškia, kad bendrovė savo turtą panaudojo labai efektyviai. Kadangi jis viršino net 20% tai labai geras rodiklis.

Nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis turi viršinti 15% prognozuojamu laikotarpiu jis siekė 20,73%. Vadinasi nuosavo kapitalo pelningumas labai geras, nes pasiektas rodiklis peržengia šią ribą.

**12 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ likvidumo santykiniai rodikliai
2011-2013 m.**

Rodikliai	2011	2012	2013	Prognozuojami
Bendrojo likvidumo koeficientas	1,3	1,41	1,72	1,87
(Trumpalaikis turtas/Trumpalaikiai įsipareigojimai)				
Skubaus padengimo koeficientas	0,57	0,87	0,86	0,51
(Trumpalaikis turtas - atsargos)/trumpalaikiai įsipareigojimai				
Grynasis apyvartinis kapitalas	11.821.993	14.097.591	34.740.881	34740882
(Trump. turtas-Trump. įsipareigojimai)				

Bendrojo likvidumo koeficientas parodo, kiek kartų trumpalaikis turtas didesnis už trumpalaikius įsipareigojimus. (Auditum – internetinis šaltinis). Analizuojamoji įmonė neturi didelių likvidumo problemų, nes pasaulinėje praktikoje pageidaujama, kad šio rodiklio ribos svyruotų tarp 1,2 ir 2. Matome, kad prognozuojamu laikotarpiu šio rodiklio reikšmė yra šiose ribose 1,87

Skubaus padengimo koeficientas parodo įmonės trumpalaikių įsipareigojimų padengimą greitai likviduojamu trumpalaikiu turtu. Šis rodiklis neturėtų būti mažesnis negu 1. Šaltinis paimtas iš internetinio audito įmonės tinklapio.(Auditum – internetinis šaltinis). Matoma, kad nei vienas iš analizuojamų metų įmonė nebuvo pasiekusi tokio rodiklio dydžio. Tai lėmė didelė atsargų dalis trumpalaikiame turte. Todėl tuo metu bendrovė negalėjo pakankamai greitai sumokėti trumpalaikių įsipareigojimų. Prognozuojamu laikotarpiu įmonės situacija buvo sudėtinga.

Grynasis apyvartinis kapitalas geriausiai apibūdina įmonės finansinę būklę, nes nuo jo dydžio priklauso kiti finansiniai rodikliai. Šis rodiklis rodo, koku dydžiu trumpalaikis turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus. Matome, kad prognozuojamu laikotarpiu įmonės turtas viršija įsipareigojimus tai labai geras rodiklis.

Atlikta analizė leidžia daryti išvadą, kad įmonės būklė yra gerėjanti, tai parodo atlikti skaičiavimai, kurių rezultatai yra normų ribose, o tai leidžia susidaryti nuomonę, kad prognozuojami rodikliai neš naudą ateityje.

**13 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ veiklos efektyvumo rodikliai
2011-2013 m.**

Rodiklių pavadinimai	2011	2012	2013	Prognozuojami
Parduotų prekių savikaina vienam pardavimų litui	0,91	0,93	0,87	0,87
(Parduotų prekių savikaina/ Pardavimai)				
Veiklos sąnaudos vienam pardavimų litui	0,07	0,05	0,07	0,07
(Veiklos sąnaudos / Pardavimai)				
Atsargų apyvartumo kartais	6,99	11,07	6,63	6,66
(Pardavimai / Atsargos)				
Atsargų apyvartumas dienomis	51,54	32,53	54,34	54,08
(360 /Atsargų apyvartumas kartais)				
Trumpalaikio turto apyvartumas	3,92	4,29	3,3	3,26
(Pardavimai/ trumpalaikis turtas)				
Ilgalaikio turto apyvartumas	9,46	7,21	3,64	3,24
(Pardavimai / ilgalaikis turtas)				
Turto apyvartumas	2,77	2,69	1,73	1,63
(Pardavimai / turtas iš viso)				

Sisteminis parduotų prekių savikainos vienam pardavimų litui tyrimas yra labai reikalingas. Iš jo galima spręsti apie įmonės ūkininkavimo efektyvumą, valdymo tarnybų poveikį išlaidoms, sugebėjimą kontroliuoti jų formavimąsi. Šis rodiklis yra savotiškas taupumo matas. Iš lentelės matome, kad prognozuojamu laikotarpiu parduotų prekių savikaina vienam pardavimų litui išliko tokia pati kaip 2013 m 0,87. Lyginant su 2012 m. šis rodiklis nukrito, nes nukrito savikainos kaina.

Veiklos sąnaudų vienam pardavimų litui rodiklis atspindi ne tik veiklos, tačiau ir bendrąsias pardavimų bei administracines sąnaudas. Veiklos sąnaudos kito tik 2012 m. visais kitais metais ir prognozuojamu laikotarpiu jos liko nepakitusios 0,07.

Atsargų apyvartumas kartais prognozuojamu laikotarpiu nuo 2013 m. pakito labai nežymiai iki 6,66. Tai įtakojo pardavimų ir atsargų santykis.

Atsargų apyvartumo dienomis prognozuojamu laikotarpiu rodiklis buvo gana didelis kaip ir 2013 m. 54,08, nes įmonė buvo sukaupusi daug didesnes materialines atsargas, kurios neatitiko gamybos ir pardavimų apimtys. Šis rodiklis sumažėjo dėl sumažėjusių atsargų dėl prognozavimo.

Trumpalaikio turto apyvartumo rodiklis prognozuojamu laikotarpiu šio rodiklio reikšmė buvo 3,26.

Ilgalaikio turto apyvartumo rodiklio prognozuojamu laikotarpiu šis rodiklis buvo 3,24 tai rodo ilgalaikio turto apyvartumo sumažėjimą.

Prie ilgalaikio turto apyvartumo rodiklių paprastai priskiriamas ir viso turto apyvartumo rodiklis. Prognozuojamu laikotarpiu turto apyvartumas sumažėjo iki 1,63 tai parodo kad turtas naudojamas neefektyviau.

Veiklos efektyvumo rodikliai rodo, kad UAB „Marijampolės pieno konservai“ veikla yra labai efektyvi ir analizuojamu laikotarpiu situacija tik gerėjo.

14 lentelė. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Įsiskolinimo rodikliai 2011 – 2013 m.

Rodiklių pavadinimai	2001 m.	2002 m.	2003 m.	Prognozuojami
Bendras skolos koeficientas	70%	69%	49%	46%
(Visi įsiskolinimai/ Visas turtas)				
Finansinės priklausomybės (atsvaros) koeficientas	146%	105%	99%	89%
(Visi įsiskolinimai / Nuosavybė)				
Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas (Ilgalaikiai įsipareigojimai /Turtas)	16%	25%	18%	19%
Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas (Trumpalaikiai įsiskolinimai / Turtas)	55%	44%	30%	27%

Bendras skolos koeficientas rodo, kiek įmonės turto yra finansuojama skolintomis lėšomis. Jis naudojamas ilgalaikiam mokumui įvertinti, norint nustatyti, kokį augimą įmonė gali finansuoti skolindamasi. Aukščiausia optimali riba 70 %. Vertinama labai gerai, jei koeficiento dydis yra 30% (Norvaišienė, 2004). Prognozuojamu laikotarpiu skolos koeficientas sumažėjo iki 46% . Tai reiškia kad įmonės skolos sumažėjo 3%.

Finansinės priklausomybės (atsvaros) koeficientas rodo, kiek vienam nuosavybės litui tenka skolintų lėšų. Koeficientas rodo įmonės priklausomybę nuo skolininkų. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo didesnė priklausomybė(Norvaišienė, 2004). Prognozuojamu laikotarpiu finansinė priklausomybė sumažėjo iki 89 % tai reiškė sumažėjusia priklausomybe nuo skolų.

Ilgalaikio įsiskolinimo koeficientas rodo, kiek įmonės turto sudaro ilgalaikės skolos. Jis yra ilgalaikio mokumo stebėjimo dydis. Jei dėl ilgalaikių skolų didėja finansuojamas įmonės turtas, tai mažėja trumpalaikių skolų negrąžinimo rizika. Labai gerai vertinama, kai šis rodiklis yra lygus ar mažesnis negu 30 %, gerai, kai jis nėra didesnis kaip 50 % (Norvaišienė, 2004). Prognozuojamu laikotarpiu įsiskolinimo koeficientas buvo 19% tai rodo, kad šis rodiklis labai geras.

Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas rodo, kokia įmonės turto dalis finansuojama trumpalaikėmis skolomis. Jis yra trumpalaikio mokumo stebėjimo dydis. Vertinama gerai, jei rodiklio dydis yra 20-40 % (Norvaišienė, 2004). Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas bendrovėje prognozuojamu laikotarpiu sudarė 27 % šis rodiklis vertinamas labai gerai, nes yra normos ribose.

Apibendrinant galima pasakyti, kad smunkantis finansinės priklausomybės koeficientas reiškia savininkų nuosavybės apsaugojimo gerėjimą. Įmonės apyvartinio kapitalo struktūra kinta, taigi kinta ir įmonės finansinė būklė. Bet galima daryti išvadą, kad įmonei bankrotas negresia, nes įsipareigojimais neviršija pusę į jos balansą įrašyto turto vertės. Finansiniai stabilumo rodikliai savo normos ribose tik finansinės priklausomybės koeficientas per didelis kuris reiškia, kad įmonės veikla per daug finansuojama skolintomis lėšomis.

IŠVADOS

1. Atlikus turto struktūros analizę prieduose matome, kad ilgalaikio turto dalis 2011-2013 metais padidėjo 251 proc. Materialaus turto dalis per visą laikotarpį padidėjo 246 proc. Viso trumpalaikio dalis turte per tuos metus padidėjo 60 proc. Atlikus kapitalo analizę matome, kad per visą analizuojamą laikotarpį 2011 - 2013 m. kapitalo ir rezervų dalis padaugėjo 257 proc. ilgalaikių įsipareigojimų dalis padidėjo 145 proc., o trumpalaikiai įsipareigojimai padidėjo 21 proc. Pelnų (nuostolių) analizė parodė, kad grynasis pelnas analizuojamu laikotarpiu išaugo 301 proc. dėl didelio gamybos praplėtimo. Remiantis atlikta 2011 – 2013 m. įmonės balanso analize, galima daryti išvadą, kad dabartinė UAB “Marijampolės pieno konservai” būklė yra stabili, tačiau balanso rodikliai yra labai kintantys.
2. UAB “Pieno Marijampolės pieno konservai” pelningumo rodikliai nėra labai aukšti. Galima daryti išvadą, kad žiūrint į šią analizę galima sakyti, kad įmonės padėtis yra stabili. Išanalizavus likvidumo rodiklius darome išvadą, kad didelių likvidumo problemų įmonė neturi, nes visais metais rodiklis buvo aukštesnis saugios ribos. 2011 m. šis rodiklis buvo arti nesaugios ribos tačiau bėgant metams situacija darėsi vis saugesnė. Veiklos efektyvumo rodiklių atlikta analizė parodė, kad veiklos sąnaudos vienam pardavimų litui mažiausios buvo 2013 m. – 0,87. Įsiskolinimo rodikliai rodo, kiek įmonės turto sudaro visos skolos. Šis koeficientas bendrovėje per 2001 – 2004 m. buvo mažesnis negu 70 %, o tai geras rodiklis.
3. Atsargos - nelikvidžiausias trumpalaikis turtas (žaliavos ir komplektuojamieji gaminiai, nebaigta gamyba, pagaminta produkcija bei pirktos prekės, skirtos perparduoti), kurį įmonė sunaudoja pajamoms uždirbti per vienerius metus arba per vieną įmonės veiklos ciklą. Atsargų įsigijimo savikainą sudaro ne tik atsargų pirkimo kaina, bet ir kitos tiesiogiai su pirkimu susijusios išlaidos, jei šių išlaidų sumos yra reikšmingos. Jei šios išlaidos yra nereikšmingos, jos gali būti pripažintos sąnaudomis tą patį laikotarpį, kai buvo patirtos. Apskaičiuojant sunaudotų gamyboje ar parduotų atsargų savikainą, įmonė gali taikyti FIFO, LIFO, svertinio (slenkančio) vidurkio, konkrečių kainų arba kitus atsargų įkainojimo metodus. Atsargas galima mažinti tiksliau planuojant prekių, medžiagų ar žaliavų poreikį artimiausiu laikotarpiu. Tai padeda išvengti nereikalingų užsakymų, gamybos stabdymo ar atsargų pertekliaus. Siekiant tinkamai valdyti pirkėjų įsiskolinimus, reikia: kaupti informaciją apie klientus, domėtis jų finansiniu stabilumu ir aktyviai valdyti pirkėjų skolas; optimizuoti ryšius su didelės rizikos pelningais pirkėjais; suradus naują klientą nuspręsti ar verta jį kredituoti, kokią pasirinkti kredito sumą ir kiek galima atidėti mokėjimą.

4. Atlikus prognozavimą ir išnagrinėjus santykiniais rodikliais galime pastebėti, kad padėtis pasikeistų teigiama linkme. UAB “Pieno Marijampolės pieno konservai” pelningumo rodikliai prognozuojamu visi bent minimaliai pakiltų tik veiklos pelningumo rodiklis minimaliai sumažėtų dėl sumažėjusių pardavimų. Išanalizavus prognozuojamus likvidumo rodiklius darome išvadą, kad didelių likvidumo problemų įmonei nekiltų, nes visi rodikliai prognozuojamais metais nenukrypsta nuo saugios ribos. Veiklos efektyvumo rodiklių prognozuojama atlikta analizė parodė, kad veiklos sąnaudos vienam pardavimų litui mažiausios buvo 2013 m. ir prognozuojamais – 0,87 Šis rodiklis prognozuojamais metais nepakistų nuo ankstesnių metų. Įsiskolinimo rodikliai prognozuojamais metais rodo, kiek įmonės turto sudaro visos skolos. Šis koeficientas bendrovėje prognozuojamu laikotarpiu buvo mažesnis negu 70 %, o tai geras rodiklis.

LITERATŪRA

1. UAB „Marijampolės pieno konservai“ balansai, (pelno nuostolių) ataskaitos (2011-2013)
2. Bagdžiūnienė V. (2005) *Finansinės apskaitos pagrindai*.
3. (D.Šlekienė ir I.Klimavičienė (2000) *Įmonės veiklos finansinis įvertinimas*“ Kaunas
4. (J. Stankevičienė (2012) *Apskaitos ir analizės funkcijų realizavimo imitacinėse įmonėse metodiniai nurodymai*. Kaunas
5. Buškevičiūtė, E., Mačerinskienė, I. (1998) *Finansų analizė*. Kaunas: Technologija
6. Audito įmonė. Pelningumo rodiklių analinė 2014. [žiūrėta 2015-05-15]. Prieiga per internetą: <http://www.auditum.lt/index.php/straipsniai/129-pelningumo-rodikliai.html>
7. Įmonių finansinė analizė ir rodiklių skaičiavimo metodika 2014. [žiūrėta 2015-05-17]
Prieiga per internetą:
http://www.nasdaqomxbaltic.com/files/vilnius/leidiniai/Rodikliu_skaiciavimo_metodika-final.pdf.
8. UAB „Marijampolės pieno konservai“ 2015. [žiūrėta 2015-15-04]. Prieiga per internetą:
<http://www.milk.lt/lt/marijampoles-pieno-konservai/>
9. Audito įmonė. Pelningumo rodiklių analinė 2014. [žiūrėta 2015-05-15]. Prieiga per internetą: <http://www.auditum.lt/index.php/finansiniu-rodikliu-skaiciuokles/16-likvidumo-rodikliai/80-kritinis-likvidumo-koeficientas.html>
10. Stačiokas R., Jefimovas B. (2005) *Turto apskaita įmonėje*. Mokomoji knyga. Kaunas, Kauno technologijos universitetas.
11. Audito ir apskaitos tarnyba 2015. [žiūrėta 2015-05-07]. Prieiga per internetą: www.aat.lt
12. Norvaišienė, Rasa (2004). *Įmonės investicijų valdymas* Kaunotechnologijos universitetas.
13. Mackevičius, J. (2005), *Įmonių veiklos analizė* Kaunas.
14. Juškauskas. G. (2005). *Atsargų įvertinimas grynąja galimo realizavimo verte. – Apskaitos ir mokesčių apžvalga* Kaunas.

PRIEDAI

1 Priedas UAB „Marijampolės pieno konservai“ Horizontalios analizės Balansas

	TURTAS	2.011	2012	2013	Pasikeitimai 2012-2011	Pasikeitimai 2013- 2012	Pasikeitimai proc. 2012-2011	Pasikeitimai proc. 2013-2012
A.	ILGALAIKIS TURTAS	21464170	28589129	75238348	#REF!	46649219	#REF!	163,2%
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	297.826	185695	120785	(112131)	(64910)	-38%	-35,0%
I.1.	Plėtos darbai				0	0		
I.2.	Prestižas				0	0		
I.3.	Patentai, licencijos	144.208	106259	47738	(37949)	(58521)	-26%	-55,1%
I.4.	Programinė įranga	153.618	79436	73047	(74182)	(6389)	-48%	-8,0%
I.5.	Kitas nematerialusis turtas				0	0		
II.	MATERIALUSIS TURTAS	21.166.344	24869234	73156860	3702890	48287626	17%	194,2%
II.1.	Žemė				0	0		
II.2.	Pastatai ir statiniai	31.027	25348	40598784	(5679)	40573436	-18%	160065,6%
II.3.	Mašinos ir įrengimai	15.695.543	13459147	25982772	(2236396)	12523625	-14%	93,0%
II.4.	Transporto priemonės	2.522.161	2317349	2936584	(204812)	619235	-8%	26,7%
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	2.198.873	2632033	2933342	433160	301309	20%	11,4%
II.6.	Nebaigta statyba				0	0		
II.7.	Kitas materialusis turtas	718.740	6435357	705377	5716617	(5729980)	795%	-89,0%
II.8.1.	Žemė				0	0		
II.8.2.	Pastatai				0	0		
III.	FINANSINIS TURTAS		3534200	1960702	3534200	(1573498)		-44,5%
III.3.	Po vienerių metų gautinos sumos		3534200	1960702	3534200	(1573498)		-44,5%
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	51826096	48099277	83000524	#REF!	34901247	#REF!	72,6%
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	29.065.231	18626620	41330952	(10438611)	22704332	-36%	121,9%
I.1.	Atsargos	27.164.458	18381643	40674874	(8782815)	22293231	-32%	121,3%
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	3.763.362	3741928	7147379	(21434)	3405451	-1%	91,0%
I.1.2.	Nebaigta gamyba	10.298.595	3295378	8240346	(7003217)	4944968	-68%	150,1%
I.1.3.	Pagaminta produkcija	10.269.974	11287660	24255381	1017686	12967721	10%	114,9%
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti	2.832.527	56677	1031767	(2775850)	975090	-98%	1720,4%
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai	1.900.773	244977	656078	(1655796)	411101	-87%	167,8%
I.3.	Nebaigtos vykdyti sutartys				0	0		
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	21.524.510	27669028	39833459	6144518	12164431	29%	44,0%
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	17.108.565	19764018	21917901	2655453	2153883	16%	10,9%
III.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos				0	0		
III.1.	Kitos gautinos sumos	4.415.945	7905010	17915559	3489065	10010549	79%	126,6%
IV.	Terminuoti indėliai				0	0		
	Kitas trumpalaikis turtas		361688	(0)	361688	(361688)		-100,0%
	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	1.236.355	1441941	1836112	205586	394171	17%	27,3%
C.	TURTO, IŠ VISO:	73290266	76688406	158238872	3398140	81550466	5	106,3%

	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	2011	2012	2013	2012- 2011	2013-2012	2012- 2011	2013- 2012
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	21.777.447	23433253	77777951	1655806	54344698	8%	231,9%
I.	KAPITALAS	16.430.400	16430400	58135401	0	41705001	0%	253,8%
I.1.	Išstatinis (pasirašytasis)	16.430.400	16430400	58135400	0	61347551	0%	373,4%
I.2.	Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas				0	58135401		
I.3.	Akcijų priedai				0	58135400		
I.4.	Savos akcijos (-)				0	0		
II.	PERKAINOJIMO REZERVAS				0	0		
III.	REZERVAI	0	0		0	0		
III.1.	Privalomasis				0	0		
III.2.	Savoms akcijoms įsigyti			0	0	0		
III.3.	Kiti rezervai				0	0		
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	5.347.047	7002853	19642550	1655806	12639697	31%	180,5%
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	3.149.812	1659194	12639697	(1490618)	10980503	-47%	661,8%
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	2.197.235	5343659	7002853	3146424	14298891	143%	267,6%
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS	109.462	61358	3299360	(48104)	12578339	-44%	20499,9%
E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	51.403.357	53193795	77161560	1790438	(46190942)	3%	-86,8%
I.	ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	11.399.254	19192109	28901918	7792855	(15892749)	68%	-82,8%
I.1.	Finansinės skolos	11.399.254	19192109	28901918	7792855	57969451	68%	302,0%
I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	162.534	132667	66497	(29867)	28769251	-18%	21685,3%
I.1.2.	Kredito įstaigoms		7772722	25835421	7772722	21129196		271,8%
I.1.3.	Kitos finansinės skolos	11.236.720	11286720	3000000	50000	(11220223)	0,4%	-99,4%
I.2.	Skolos tiekėjams				0	25835421		
I.3.	Gauti išankstiniai apmokėjimai				0	3000000		
I.4.	Atidėjiniai	0	0		0	0		
I.4.1.	Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo				0	0		
I.4.2.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų			0	0	0		
I.4.3.	Kiti atidėjiniai				0	0		
I.5.	Atidėtojo mokesčio įsipareigojimas				0	0		
I.6.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai				0	0		
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	40.004.103	34001686	48259642	(6002417)	14257956	-15%	41,9%
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	99784	3362070	80945	3262286	(3281125)	3269%	-97,6%
II.2.	Finansinės skolos	18.693.459	11881084	388	(6812375)	36378558	-36%	306,2%
II.2.1.	Kredito įstaigoms	18.693.459	11881084	388	(6812375)	(11800139)	-36%	-99,3%
II.2.2.	Kitos skolos				0	388		
II.3.	Skolos tiekėjams	16.883.344	16049357	34677287	(833987)	(16048969)	-5%	-100,0%
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	1.710.896	87586	6433968	(1623310)	(87586)	-95%	-100,0%
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai	656.091		1856139	(656091)	34677287	-100%	
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	1.915.970	1570107	2967095	(345863)	4863861	-18%	309,8%
II.7.	Atidėjiniai				0	1856139		
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	44.559	1051482	2243820,44	1006923	1915613	2260%	182,2%
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ	73.290.266	76688406	158238871	3398140	(76688406)	5%	-100,0%

2 Priedas. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Horizontalios analizės pelno (nuostolio) ataskaita

Eil. Nr.	Straipsniai	2011	2012	2013	Pasikeitimai 2012-2011	Pasikeitimai 2013- 2012	Pasikeitimai proc. 2012-2011	Pasikeitimai proc. 2013-2012
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	203.036.385	206150885	273825870	3114500	67674985	2%	33%
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA	184.166.546	191408700	239424077	7242154	48015377	4%	25%
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	18.869.839	14742185	34401793	(4127654)	19659608	-22%	133%
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS	14.385.216	10921062	17870131	(3464154)	6949069	-24%	64%
IV.1.	Pardavimo	4.557.273	5440581	9990930	883308	4550349	19%	84%
IV.2.	Bendrosios ir administracinės	9.827.943	5480481	7879201	(4347462)	2398720	-44%	44%
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	4.484.623	3821123	16531662	(663500)	12710539	-15%	333%
VI.	KITA VEIKLA	273.986	500162	311725	226176	(188437)	83%	-38%
VI.1.	Pajamos	296.643	786340	465908	489697	(320432)	165%	-41%
VI.2.	Sąnaudos	22.657	286178	154183	263521	(131995)	1163%	-46%
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-758.984	(1472219)	(1171548)	(713235)	300671	94%	-20%
VII.1.	Pajamos	32.384	146295	400744	113911	254449	352%	174%
VII.2.	Sąnaudos	791.368	1618514	1572292	827146	(46222)	105%	-3%
VIII.	IPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	3.999.625	2849066	15671839	(1150559)	12822773	-29%	450%
IX.	PAGAUTĖ				0	0		
X.	NETEKIMAI				0	0		
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	3.999.625	2849066	15671839	(1150559)	12822773	-29%	450%
XII.	PELNO MOKESTIS	849.813	1189872	3032142	340059	1842270	40%	155%
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	3.149.812	1659194	12639697	(1490618)	10980503	-47%	662%

3 Priedas. UAB „Marijampolės pieno konservai“ vertikaliosios analizės balansas

	TURTAS	2011		2012		2012- 2011 m.	2013		2013- 2012 m.
		Lt	proc.	Lt	proc.		Lt	proc.	
A.	ILGALAIKIS TURTAS	21464170	29,3%	28589129	37,3%	8,0%	75238348	48%	10,3%
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	297.826	0,4%	185695	0,2%	-0,2%	120785	0%	-0,2%
I.1.	Plėtos darbai				0,0%	0,0%		0%	0,0%
I.2.	Prestižas				0,0%	0,0%		0%	0,0%
I.3.	Patentai, licencijos	144.208	0,2%	106259	0,1%	-0,1%	47738	0%	-0,1%
I.4.	Programinė įranga	153.618	0,2%	79436	0,1%	-0,1%	73047	0%	-0,1%
I.5.	Kitas nematerialusis turtas				0,0%	0,0%		0%	0,0%
II.	MATERIALUSIS TURTAS	21.166.344	28,9%	24869234	32,4%	3,5%	73156860	46%	13,8%
II.1.	Žemė				0,0%	0,0%		0%	0,0%
II.2.	Pastatai ir statiniai	31.027	0,0%	25348	0,03%	0,0%	40598784	26%	25,6%
II.3.	Mašinos ir įrengimai	15.695.543	21,4%	13459147	17,6%	-3,9%	25982772	16%	-1,1%
II.4.	Transporto priemonės	2.522.161	3,4%	2317349	3,0%	-0,4%	2936584	2%	-1,2%
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	2.198.873		2632033	3,4%	3,4%	2933342	2%	-1,6%
II.6.	Nebaigta statyba				0,0%	0,0%		0%	0,0%
II.7.	Kitas materialusis turtas	718.740	1,0%	6435357	8,4%	7,4%	705377	0%	-7,9%
II.8.	Investicinis turtas			0	0,0%	0,0%	0	0%	0,0%
II.8.1.	Žemė				0,0%	0,0%		0%	0,0%
II.8.2.	Pastatai				0,0%	0,0%		0%	0,0%
III.	FINANSINIS TURTAS			3534200	4,6%	4,6%	1960702	1%	-3,4%
III.1.	Investicijos į dukterines ir asocijuotas įmones				0,0%	0,0%		0%	0,0%
III.2.	Paskolos asocijuotoms ir dukterinėms įmonėms				0,0%	0,0%		0%	0,0%
III.3.	Po vienerių metų gautinos sumos			3534200	4,6%	4,6%	1960702	1%	-3,4%
III.4.	Kitas finansinis turtas				0,0%	0,0%		0%	0,0%
IV.	KITAS ILGALAIKIS TURTAS			0	0,0%	0,0%	0	0%	0,0%
IV.1.	Atidėtojo mokesčio turtas				0,0%	0,0%		0%	0,0%
IV.2.	Kitas ilgalaikis turtas				0,0%	0,0%		0%	0,0%
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	51826096	70,7%	48099277	62,7%	-8,0%	83000524	52%	-10,3%
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI	29.065.231	39,7%	18626620	24,3%	-15,4%	41330952	26%	1,8%
I.1.	Atsargos	27.164.458	37,1%	18381643	24,0%	-13,1%	40674874	26%	1,7%
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	3.763.362	5,1%	3741928	4,9%	-0,3%	7147379	5%	-0,4%
I.1.2.	Nebaigta gamyba	10.298.595	14,1%	3295378	4,3%	-9,8%	8240346	5%	0,9%
I.1.3.	Pagaminta produkcija	10.269.974	14,0%	11287660	14,7%	0,7%	24255381	15%	0,6%
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti	2.832.527	2,9%	56677	0,1%	-2,8%	1031767	1%	0,6%
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai	1.900.773	2,6%	244977	0,3%	-2,3%	656078	0%	0,1%
I.3.	Nebaigtos vykdyti sutartys				0,0%	0,0%		0%	0,0%
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	21.524.510	29,4%	27669028	36,1%	6,7%	39833459	25%	-10,9%
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	17.108.565	23,3%	19764018	25,8%	2,4%	21917901	14%	-11,9%
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos				0,0%	0,0%		0%	0,0%
II.3.	Kitos gautinos sumos	4.415.945	6,0%	7905010	10,3%	4,3%	17915559	11%	1,0%
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	0		361688	0,5%	0,5%	(0)	0%	-0,5%
III.1.	Trumpalaikės investicijos				0,0%	0,0%		0%	0,0%
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas			361688	0,5%	0,5%	(0)	0%	-0,5%
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	1.236.355	1,7%	1441941	1,9%	0,2%	1836112	1%	-0,7%
	TURTO, IŠ VISO:	73.290.266	100,0%	76688406	100,0%	0,0%	158238872	100%	0,0%

4 Priedas. UAB „Marijampolės pieno konservai“ Vertikali pelno (nuostolio) ataskaita

Eil. Nr.	Straipsniai	2011	2012	2013	Lyginamieji svoriai proc.			Pasikeitimai proc.	
					2011	2012	2013	2012- 2011	2013- 2012
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	203.036.385	206150885	273825870	100%	100%	100%	0,0%	0,0%
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA	184.166.546	191408700	239424077	90,7%	92,8%	87,4%	2,1%	-5,4%
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	18.869.839	14742185	34401793	9,3%	7,2%	12,6%	-2,1%	5,4%
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS	14.385.216	10921062	17870131	7,1%	5,3%	6,5%	-1,8%	1,2%
IV.1.	Pardavimo	4.557.273	5440581	9990930	2,2%	2,6%	3,6%	0,4%	1,0%
IV.2.	Bendrosios ir administracinės	9.827.943	5480481	7879201	4,8%	2,7%	2,9%	-2,2%	0,2%
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	4.484.623	3821123	16531662	2,2%	1,9%	6,0%	-0,4%	4,2%
VI.	KITA VEIKLA	273.986	500162	311725	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%	-0,1%
VI.1.	Pajamos	296.643	786340	465908	0,1%	0,4%	0,2%	0,2%	-0,2%
VI.2.	Sąnaudos	22.657	286178	154183	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	-0,1%
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-758.984	(1472219)	(1171548)	-0,4%	-0,7%	-0,4%	-0,3%	0,3%
VII.1.	Pajamos	32.384	146295	400744	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
VII.2.	Sąnaudos	791.368	1618514	1572292	0,4%	0,8%	0,6%	0,4%	-0,2%
VIII.	IPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	3.999.625	2849066	15671839	2,0%	1,4%	5,7%	-0,6%	4,3%
IX.	PAGAUTĖ								
X.	NETEKIMAI								
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	3.999.625	2849066	15671839	2,0%	1,4%	5,7%	-0,6%	4,3%
XII.	PELNO MOKESTIS	849.813	1189872	3032142	0,4%	0,6%	1,1%	0,2%	0,5%
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	3.149.812	1659194	12639697	1,6%	0,8%	4,6%	-0,7%	3,8%

5 Priedas UAB „Marijampolės pieno konservai“ Prognozuojamasis balansas

	TURTAS	2.011	2012	2013	Prognozuojamas
A.	ILGALAIKIS TURTAS	21.464.170	28589129	75238348	75238348
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	297.826	185695	120785	120785
I.1.	Plėtos darbai				
I.2.	Prestižas				
I.3.	Patentai, licencijos	144.208	106259	47738	47738
I.4.	Programinė įranga	153.618	79436	73047	73047
I.5.	Kitas nematerialusis turtas				
II.	MATERIALUSIS TURTAS	21.166.344	24869234	73156860	73156860
II.1.	Žemė				
II.2.	Pastatai ir statiniai	31.027	25348	40598784,36	40598784,36
II.3.	Mašinos ir įrengimai	15.695.543	13459147	25982772	25982772
II.4.	Transporto priemonės	2.522.161	2317349	2936584	2936584
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	2.198.873	2632033	2933342	2933342
II.6.	Nebaigta statyba				
II.7.	Kitas materialusis turtas	718.740	6435357	705377	705377
II.8.	Investicinis turtas		0	0	0
II.8.1.	Žemė				
II.8.2.	Pastatai				
III.	FINANSINIS TURTAS		3534200	1960702	1960702
III.1.	Investicijos į dukterines ir asocijuotas įmones				
III.2.	Paskolos asocijuotoms ir dukterinėms įmonėms				
III.3.	Po vienerių metų gautinos sumos		3534200	1960702	1960702
III.4.	Kitas finansinis turtas				
IV.	KITAS ILGALAIKIS TURTAS		0	0	0
IV.1.	Atidėtojo mokesčio turtas				
IV.2.	Kitas ilgalaikis turtas				
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	51.826.096	48099277	83000524	74700472
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	29.065.231	18626620	41330952	37197857
I.1.	Atsargos	27.164.458	18381643	40674874	36607386
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	3.763.362	3741928	7147379	6432641
I.1.2.	Nebaigta gamyba	10.298.595	3295378	8240346	7416312
I.1.3.	Pagaminta produkcija	10.269.974	11287660	24255381	21829843
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti	2.832.527	56677	1031767	928590
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai	1.900.773	244977	656078	656078
I.3.	Nebaigtos vykdyti sutartys				
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	21.524.510	27669028	39833459	39833459
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	17.108.565	19764018	21917901	21917901
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos				
II.3.	Kitos gautinos sumos	4.415.945	7905010	17915559	17915559
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	0	361688	(0)	(0)
III.1.	Trumpalaikės investicijos				
III.2.	Terminuoti indėliai				
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas		361688	(0)	(0)
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKIVALENTAI	1.236.355	1441941	1836112	1836112
	Turtas	73.290.266	76.688.406	158.238.872	149.938.820

	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	2011	2012	2013	Prognozuojamas
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	21.777.447	23433253	77777951	77777951
I.	KAPITALAS	16.430.400	16430400	58135401	58135401
I.1.	Istatinis (pasirašytasis)	16.430.400	16430400	58135400	58135400
I.2.	Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas (-)				
I.3.	Akcijų priedai				
I.4.	Savos akcijos (-)				
II.	PERKAINOJIMO REZERVAS (REZULTATAI)				
III.	REZERVAI	0	0		
III.1.	Privalomasis				
III.2.	Savoms akcijoms įsigyti			0	0
III.3.	Kiti rezervai				
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	5.347.047	7002853	19642550	19642550
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	3.149.812	1659194	12639697	12639697
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	2.197.235	5343659	7002853	7002853
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS	109.462	61358	3299360	3299360
E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	51.403.357	53193795	77161560	68861507
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	11.399.254	19192109	28901918	28901918
I.1.	Finansinės skolos	11.399.254	19192109	28901918	28901918
I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	162.534	132667	66497	66497
I.1.2.	Kredito įstaigoms		7772722	25835421	25835421
I.1.3.	Kitos finansinės skolos	11.236.720	11286720	3000000	3000000
I.2.	Skolos tiekėjams				
I.3.	Gauti išankstiniai apmokėjimai				
I.4.	Atidėjiniai	0	0		
I.4.1.	Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo				
I.4.2.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų			0	0
I.4.3.	Kiti atidėjiniai				
I.5.	Atidėtojo mokesčio įsipareigojimas				
I.6.	Kitos mokėtinų sumų ir ilgalaikiai įsipareigojimai				
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	40.004.103	34001686	48259642	39959590
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	99784	3362070	80945	80945
II.2.	Finansinės skolos	18.693.459	11881084	388	388
II.2.1.	Kredito įstaigoms	18.693.459	11881084	388	388
II.2.2.	Kitos skolos				
II.3.	Skolos tiekėjams	16.883.344	16049357	34677287	26377234
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	1.710.896	87586	6433968	6433968
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai	656.091		1856139	1856139
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	1.915.970	1570107	2967095	2967095
II.7.	Atidėjiniai				
II.8.	Kitos mokėtinų sumų ir trumpalaikiai įsipareigojimai	44.559	1051482	2243820,44	2243820,44
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ, IŠ VISO:	73.290.266	76688406	158238870,6	149938820

6 Priedas. Prognozuojamoji pelno (nuostolio) ataskaita

Eil. Nr.	Straipsniai	2011	2012	2013	Prognozuojamas
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	203.036.385	206150885	273825870	243705024
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA	184.166.546	191408700	239424077	213087429
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	18.869.839	14742185	34401793	30617596
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS	14.385.216	10921062	17870131	17870131
IV.1.	Pardavimo	4.557.273	5440581	9990930	9990930
IV.2.	Bendrosios ir administracinės	9.827.943	5480481	7879201	7879201
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	4.484.623	3821123	16531662	12747465
VI.	KITA VEIKLA	273.986	500162	311725	311725
VI.1.	Pajamos	296.643	786340	465908	465908
VI.2.	Sąnaudos	22.657	286178	154183	154183
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-758.984	(1472219)	(1171548)	(1171548)
VII.1.	Pajamos	32.384	146295	400744	400744
VII.2.	Sąnaudos	791.368	1618514	1572292	1572292
VIII.	ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	3.999.625	2849066	15671839	11887642
IX.	PAGAUTĖ				
X.	NETEKIMAI				
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	3.999.625	2849066	15671839	11887642
XII.	PELNO MOKESTIS	849.813	1189872	3032142	2684526
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	3.149.812	1659194	12639697	9203116